

TORDASI MESEVÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM. 203255

2020

Tartalom

I	Alapadatok.....	3
I.1.	Az óvoda hivatalos adatai	3
I.2.	Az óvoda bemutatása:.....	3
II	Bevezetés	4
II.1.	Pedagógiai alapelvek	4
II.2.	Gyermekkép	4
II.3.	Óvodakép.....	4
II.4.	Az óvodai nevelés célja	5
	Funkciói	5
II.5.	Az óvodai nevelésben alapelvei, értékei, célkitűzései	5
III	Az óvodai nevelés feladatai	5
	Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program.....	6
	Egészségnevelési program.....	7
	Egészséges táplálkozás Alapelvek:	7
	Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és közösségi nevelés	13
	Az értékelés és jutalmazás	14
	Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	15
IV	Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	16
IV.1.	Játék.....	16
	A gyermeki játék feltételei:	16
IV.2.	Verselés, mesélés	21
IV.3.	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	23
IV.4.	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	25
IV.5.	Mozgás	27
IV.6.	Külső világ tevékeny megismerése	29
IV.7.	Munka jellegű tevékenységek	34
IV.8.	A tevékenységben megvalósuló tanulás.....	37
IV.9.	A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	38
IV.10.	A gyermek fejlődésének nyomon követése, a gyermekek mérése	39
IV.11.	Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése	40
IV.4.	Migráns gyermekek interkulturális nevelése	44
V	Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenysége, szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések	45
VI	Az óvodai élet megszervezésének elvei	47
VI.1.	Személyi feltételek	48
VI.2.	Heti rend.....	48
VI.3.	Javasolt napirend Óvoda nyitva tartásától:	48
VI.4.	Tervezés	49
VI.5.	Tárgyi feltételek:	49
VII	Az óvoda kapcsolatrendszere	49
VIII	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	52

TORDASI MESEVÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

I Alapadatok

I.1. Az óvoda hivatalos adatai

Az intézmény neve: Tordasi Mesevár Óvoda

Az intézmény címe: 2463. Tordas Szabadság út 134.

Fenntartó: Tordas Község Önkormányzat Képviselő-testülete

Az intézmény OM száma: 203255

Az intézmény típusa: óvoda

Csoportok száma: 4

Gyermeklétszám: 91fő

Alkalmazottak száma: 12

I.2. Az óvoda bemutatása:

A Mesevár óvoda új épülete 2010 szeptemberében került átadásra, különlegessége, hogy az itt élő emberek összefogásából épült fel. Sok-sok önként vállalt munka, adományok sokasága tette lehetővé, hogy megvalósuljon az új óvoda. Az építkezés során már összekovácsolódott a szülői és nevelői közösség is. Intézményünk 2013 szeptemberétől 4 csoportos óvoda.

Az óvoda pedagógiai programját az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján készítettük el, nagy hangsúlyt fektetünk a néphagyományörzésre a művészeti és környezeti nevelésre. Ünnepeink, jeles napjaink, sokasága lehetővé teszi, hogy a múltunkból merítve gyermekeinket az ember és a természet szeretetére és tiszteletére neveljük.

Családias, szeretetteljes, tevékeny életteret biztosítunk a gyermekeknek, hogy testi, lelki és érzelmi fejlődésük biztosítva legyen. Törekszünk a családdal való folyamatos együttműködésre, együttnevelésre. A gyermek óvodába lépése előtt felvesszük a kapcsolatot a szülőkkel (nyílt nap, családlátogatás, szülői értekezlet), hogy minél könnyebb legyen a gyermekek beilleszkedése az óvodai közösségbe. Fontos, hogy megismerjük egymás értékeit, nevelési elveit, hogy a felmerülő problémákat közösen oldhassuk meg. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, integrált formában szakemberek segítségével valósul meg.

A gyermekeket megismertetjük tágabb és közvetlen környezetünkkel a falu és szülőházánk népszokásaival, néphagyományaival. Séták, kirándulások alkalmával rácsodálkozunk a természet szépségeire, mindezen értékek tudatos védelemre neveljük őket. A játék a játékba ágyazott tevékenykedtetés, alkotómunka, versek, mesék, dalok átszövik mindennapjainkat. A versek, mesék által fejlődik szókincsük, képzeletük, gazdagodik egész személyiségük. A játék a legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége az óvodás gyermeknek, elemi, pszichikus szükséglet. Az önfeledt játék semmivel sem pótolható.

Hagyományos rendezvények, ünnepi készülődések, világnapok sokasága teszi színessé minden nevelési évünket.

Hangsúlyozzuk a családi nevelés elsődlegességét, fontosnak tartjuk a szülőkkel való együttnevelést, hiszen közös érdekünk a gyermekek nevelése.

II Bevezetés

„A gyerek az öröm, a reménység. Gyöngye testében van valami világi; ártatlan lelkében van valami égi; egész kedves valója olyan nekünk, mint tavaszi vetés: ígéret és gyönyörűség.”

Gárdonyi Géza

Az óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

II.1. Pedagógiai alapelvek

- A gyermeket, mint meghatározott genetikai adottságokkal rendelkező egyéniséget, spontán tervszerűen alkalmazott hatásokkal, neveléssel, a belső érés figyelembevételével sokoldalúan harmonikus személyiséggé fejlesztjük.
 - A gyermekek testi, lelki szellemi fejlődésének elősegítése, az egyéni és az életkori sajátosságok figyelembevételével.
 - A közösségi életre való alkalmasság kialakítása, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek lemaradásának csökkentése.
 - Játékos, tudatos, tervszerű fejlesztéssel az alap kulturtechnikák elsajátításához szükséges készségek és képességek kialakítása.
 - A családdal együttműködve a gyermekek egészséges életviteligényének kialakítása.
 - A néphagyományok egyszerű szépsége álljon példaként a gyermekek előtt, és általa ismerjék meg őseink, a természet változásaival összefüggő hit és gondolatvilágát. A mesék népi bölcsességének, a dalos népi játékoknak egyszerű táncos mozdulatoknak és a népzeneinek, a népi kismesterségeknek az átörökítése.
 - A sajátos nevelési igényű gyermekek Óvodai nevelésének irányelveit szem előtt tartva, biztosítjuk a szocializációt, a fogyatékoság mértékéhez igazodó speciális fejlesztést (utazó gyógypedagógus segítségével, irányításával).
- Mindig annyi segítséget adnak, amennyire feltétlenül szüksége van, annak érdekében, hogy önállósodni tudjanak.

II.2. Gyermekkép

- Szeretnénk olyan harmonikus, kiegyensúlyozott, boldog gyermekeket nevelni, akik képesek rácsodálkozni a környező világra, és ezáltal képesek aktív megismerőivé válni.
- Arra törekszünk, hogy nevelésünk által gyermekeink az óvodáskor végére rendelkezzenek azon kompetenciákkal, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolai tanulás megkezdésére.
- Megalapozzuk azokat a szokásokat, amelyek segítik őket a felnőttek világában való eligazodásban.

II.3. Óvodakép

- A mi intézményünk Arany János szavaival élve „**kirepítő fészek**” **kíván** lenni, mely kíséri a gyermeket a családtól a közösségbe való beépülésbe.
- Szakmailag önálló intézmény, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik évétől az iskolába lépésig.
- Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

II.4. Az óvodai nevelés célja

Óvodai nevelésünk **célja**, hogy az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, elősegítse az életkori és egyéni sajátosságok, és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, ideértve a **kiemelt figyelmet igénylő** gyermekek ellátását is.

A sajátos nevelési gyermek integrált nevelésének segítése, sérülés specifikus fejlesztése az állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátás biztosításával.

- A befogadó óvodapedagógus szakmai munkájának segítése
- A sajátos nevelési igényű gyermeket nevelő családok támogatása

Funkciói

- Óvó-védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő funkció.
- Az óvodai nevelés gondoskodik a gyermeki szükséglet kielégítéséről.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó derűs szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről.
- A testi szociális és értelmi képességek egyéni és életkor specifikus alakításáról.
- A gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységről, különös tekintettel a játékra.
- Az egészséges fejlődéshez, és fejlesztéshez szükséges személyi és tárgyi feltételekről.
- A játékon keresztül az életkornak és egyéni képességnek megfelelő műveltség tartalmakat közvetít.

II.5. Az óvodai nevelésben alapelvei, értékei, célkitűzései

- A gyermeket –mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be.
- Az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

III Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés feladatai az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. A gyermek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése.

Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása. A gyermekek nevelését olyan értékorientált közegben kívánjuk megvalósítani, amely a gyermekek mentális fejlődésének a kulcsa. Ilyen értékek a szeretet, becsület, igazmondás, a család, az egészség és a környezetvédelem egyaránt. Az óvoda a gyermek három

éves korától, a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évben az iskolai nevelésre, oktatásra készíti fel. A gyermek belső érése, valamint a családi és az óvodai nevelés folyamateredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodás kor végén belép a lassú átmenetnek azon szakaszába, amelyből az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. Óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolakezdésre.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program.
- Az érzelmi, az erkölcsi és közösségi nevelés.
- Az anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

SNI gyerekek befogadása az Alapító Okiratban meghatározottak alapján:

A sajátos nevelési igényű gyermek esetében jellemző sajátosságok figyelembevételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, alkalmazása, ezen alkalmazások segítségével a személyiség túlterhelése nélkül lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben.

Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

„Az egészség nem egyetlen tett, hanem szokásaink összessége. Azzá válunk, amit rendszeresen teszünk.”

Arisztotelész

Célja:

Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.

A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembe véve tervezzük a gondozási tevékenységeket, a mozgásigény kielégítésének feltételeit, az egészség védelmét. Az egészség fejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- személyi higiéné
- testi és lelki egészség fejlesztése (viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségek megelőzése)
- a bántalmazás, erőszak megelőzése
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése.

Egészségnevelési program

Egészséges táplálkozás Alapelvek:

Az egészségnevelési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítésének (komplettálásának) szorgalmazását szolgálja.

Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének értékorientált feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű **a gyermek egészséges táplálása**. Az óvodai étkeztetés napjainkban - minden igyekezet ellenére - sem tudja az egészséges táplálkozás minden követelményét teljesíteni. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend-összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén (a kiegészítő táplálkozáson) is múlik.

Az óvoda étkezését biztosító konyhával, élelmezésvezetővel havonta történjen egyeztetés az étlap összeállításáról, melyhez az ANTSZ ajánlást vesszük figyelembe. A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az **öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából** kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:

(1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs

(2) gyümölcs, zöldség,

(3) hús, hal, tojás,

(4) tej és tejtermék,

(5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Nincs azonban egyetlen olyan táplálék, ételféleség sem, amely a felsorolt alapélelmiszer-csoportokban található **szükséges tápanyagot megfelelő mennyiségben tartalmazná**. Az óvodai élelmezés jelenleg nem tudja biztosítani a gyermekek számára az egész napra szóló élelmiszerek szükségességét.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításaért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágasra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék érzékeny gyermekek diétájára (a család biztosítja). A kiegyensúlyozott táplálkozásnak nagy szerepe van a gyermekkori egészséges táplálkozás kialakításában. Ez egy tanulási folyamat része. Éppen ezért fontosnak tartjuk –e tekintetben is a pozitív mintakövetést. Mindennapos nálunk a gyümölcsök és zöldségek fogyasztása. Az egészség megőrzés kapcsán a családok figyelmét is felhívjuk, hogy kerüljék a családi étkezés során a *haszontalan ételek és italok étrendbe állítását*, így a cukros, sós, zsíros ételeket és italokat egyaránt.
- Töröljék étkezési szokásrendjükből a cukrozott szörpöket, befőtteket, kólaféléket, a kekszet, a ropit, a chipset. Szerepeljen a családi étrendben kevesebb füstölt hús, felvágott, húskonzerv, állati zsiradék, és annál több alacsony zsírtartamú tej, tejföl, sajt, hal, baromfi (bőr nélkül), barna kenyér.)
- Óvodai napirend keretében ismertetik meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel,

addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszik, jó hangulatot teremtenek az ételek elfogyasztásához.

- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében kapcsolják be a napi programba az alternatív egészségfejlesztő programot, (pl. projektek), játékos alkalmat teremtenek arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, zöldségkrémek..).A nevelési év során legalább 3 alkalommal kerül lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás.

- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik. A legvonzóbbak a kóstolók. Készül saláta zöldségből, gyümölcsből. Sütemény teljes kiőrlésű lisztből, barna cukor felhasználásával. Egészségnap, egészség hét szervezése.

- Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők, a boltokban kapható mindenféle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladata:

A mozgásigény kielégítése és a testi képességek fejlesztése.

Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervez mozgástevékenységet (tornaszobában vagy udvaron). Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. A levegő, a víz, a napfény együttes hatása biztosítja a gyermek testi edzettségét. Erre a legtöbb alkalmat a szabadban való tartózkodás biztosít. A szabadban töltött idő alatt óvni kell a gyermekeket a káros napsugárzástól. Az óvodapedagógus feladata, hogy megtervezze a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Edzési lehetőség a futóbiciklizés, rollerezés, télen szánkózás, csúszkálás.

Időjárástól függően napi 1-3 órát levegő és napfény edzést biztosítson a fokozatosságot betartva. A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi.

A mozgás anyagát lásd mozgás fejezetben.

Személyi higiénia

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniaja a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülővel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: műszálas anyagok kerülése, váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása.

Pihenés

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Égészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése higiénias szabályok kialakítása.

Az óvoda gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés a higiénias szabályok betartatása a gyermekkel.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.

A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik, az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

A nevelési év folyamán szakemberek végzik szakértői vélemények, előzetes felmérések alapján a gyermekek fejlesztését (gyógytornász, logopédus, gyógytornász stb.)

Testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Alapelvek:

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára. Az óvodában a gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program tevékenységei:

Szabad beszélgetések.

Alapelv: az önkéntes részvétel, a szabad megnyilatkozás és vélemény-nyilvánítás.

A dohányzás ártalmainak elemzésére szolgáló szabad beszélgetések kezdeményezésére a következő alkalmakat, lehetőségeket alkalmazzuk:

- Kirándulási élmények feldolgozása.
- Élmények elmondása (pl: dohányfüstös helyiségekről)

- gyermeki vélemények arról, hogy kik dohányoznak, miért dohányoznak, hol dohányoznak: dohányzó felnőttek, dohányzó gyerekek, otthoni dohányzás, miért nem szabad a közlekedési eszközökön (vonat, autóbusz, villamos) dohányozni
- Tapasztalatok gyűjtése arról, hogy miről ismerjük meg a dohányos embert. Ismeretközlés, magyarázat arról, hogy a nem-dohányzókat törvény védi: mi a törvény, hogyan és kit kötelez a törvény, mi a megszegők büntetése, hol megengedett a dohányzás; mi célból alkották meg a nem dohányzókat védő törvényt; miért kell az embereket a dohányzástól megvédeni; az óvodában miért nem dohányoznak.
- Ismeretek összefoglalása a dohányzás ártalmairól
- Beszélgetés arról, milyen leszek, ha nagy leszek: mi szeretnék lenni; segíteni akarok másoknak, alkotni szeretnék, egészséges, edzett, erős akarok lenni; mit kell ezért tenni, mit kell elkerülni (elhatározom, hogy nem kezdem el a dohányzást).

Mesélés

A dohányzást megelőző magatartásra nevelésnek is egyik eszköze az olyan mese, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem-dohányzó magatartás szépségeit. Olyan mesékről lehet szó, amelyekben a helyes magatartás "pozitív" élményei jelennek meg, amely nem félelemkeltéssel kíséri meg a dohányzástól "elrettenteni" a kisgyermeket. A mesék "stílusa" hasonlítson Fáy meséihez, a tanulságok pedig Aesopus tanmeséinek következtetéseihez. Miután a dohányzásmentes magatartás köréből aligha talál az óvodapedagógus mese-témát, szükséges, hogy saját maga, az eddigi mesegyűjteményét "átalakítva" készítsen és mondjon mesét.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésekor, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van

kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magában foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom/közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk. A szexuális visszaélés létrejöhet felnőtt és gyermek, vagy olyan korú gyermek és gyermek között, ahol a kapcsolat a kor és a fejlettség okán, a kapcsolat felelősségén, bizalmon vagy hatalmi helyzeten alapszik, és a tevékenység az agresszor szükségleteinek kielégítését, vagy megelégedettségét szolgálja. Ez magában foglalhatja, de nem feltétlenül korlátozódik: egy gyermek kényszerítése, vagy készítése bármilyen törvénytelen szexuális aktivitásra, a gyermek kizsákmányolása gyermekprostitúció, vagy más jogellenes szexuális aktivitás formájában, - a gyermek felhasználása és kizsákmányolása pornográf anyagok, videó felvételek, vagy előadások, megnyilvánulások formájában.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha **gyermek bántalmaz gyermeket**. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl - ismételten - fizikailag, lelkiileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget.

Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt. A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek, tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti. A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.

A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor írásban tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan "érzékeny". Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletekre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Alapelvek:

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások; egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megismerkednek a vészhelyzetek, vagy balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkkel, illetve ezek közül is azzal, amit ők el is tudnak végezni. Ide tartozik a segítségkérés (felnőtt értesítése, vagy esetleg mentőhívás), a beteggel való kapcsolatteremtés és a könnyebb sérülések ellátása. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében. Módszere a szerepjáték, mesélés, bábozás, könyv és képolvasás, társasjátékok, beszélgetés.

Általános előírások

A gyermekekkel

- - az óvodai nevelési év, valamint
- - szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt
- - ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- - az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- - a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- - a tilos és az elvárható magatartásforma
- - meghatározása, ismertetése.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni. Az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében meghatározásra kerültek azok a védő, óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ – ben kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a kijelölt helyen található.

Az óvoda berendezése, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Ezen feladatok végrehajtásának tervezése a nevelési tervben jelenik meg.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére /sikerkritérium/

- A gyermekek nagycsoport végére tudjanak alkalmazkodni a tevékenység változásokhoz
- Válják természetes igényükké a rendszeres és szükség szerinti testápolás, öngondozás.
- Ismerjék és alkalmazzák a kulturált étkezés szabályait és szokásait.
- Legyen mozgásuk harmonikus és összerendezett, a helyzetnek megfelelően tudják kontrolálni.
- Válják igényükké környezetük tudatos megóvása
- Az egészségfejlesztés szempontjait, alapjait ismerjék

Az érzelmi nevelés, az erkölcsi és közösségi nevelés

„Nevelés teszi az embert és az ember a hazát.”

Brunszvik Teréz

Célja:

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság derűs, kiegyensúlyozott, szeretettel léghő vegye körül, már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érhék. Ezért nélkülözhetetlen az értékorientált közösségi nevelés gyermekekre irányuló példaértékű hatása. Az óvodapedagógus –gyermek, gyermek-dajka, gyermek – gyermek kapcsolat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő kiemelt figyelmet igénylő, érzékszervi értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyerekek nevelése sajátos törődést igényel a megfelelő szakember bevonásával./ pszichológus, konduktor, logopédus, gyógypedagógus stb./

Feladatai:

- Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- Közös tevékenységek szervezése, közös élményszerzés biztosítása
- Községi élet szokásainak, szabályainak alakítása
- Gyermeki barátkozások támogatása

A gyermek ismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a szülőföldhöz való kötődés alapja, mindezekhez kapcsolódik a hagyományokkal való megismerkedés, azok ápolása amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra szépre, mindazok megbecsülésére.

- Mintakövető magatartás az óvoda dolgozói részéről
- Érzelmek megjelenítési formáinak alakítása
- Erkölcsi tulajdonságok megalapozása, kialakítása (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség, akarat, önfegyelem, türelem, igazságosság, becsület, igazmondás)
- A gyermekkezdeményező, önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek támogatása
- Legyenek képesek érzelmek árnyalt, és változatos kifejezésére, mint a szeretet, féltés,

félelem, hála, köszönet, harag, düh.

A tevékenység tartalma:

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.

Meleg, érzelmi támaszt nyújtó környezetet alakítunk ki, ahol a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesülnek.

Minden csoportnak hagyomány, szokásrendszere van. Lehetőséget adunk arra, hogy a szülő és a gyermek együtt ismerkedjenek az óvodával. Így betekinthetnek az óvoda szokásrendjébe, belső életébe, ezzel könnyebbé tesszük a gyermek számára az új környezet elfogadását. Jeleiket előzetes megbeszélés után választják a gyermekek. Már a befogadás ideje alatt játékos formával gyakoroltatjuk a különböző tevékenységeket. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, tempóját. Altatásnál különös figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatra. A családi légkör megteremtése segíti a társas kapcsolatok alakulását. A közös élmények

biztosítják a gyermekek együttműködését, amely formálja az egymáshoz való viszonyukat. A bátorítanabb gyerekeket odafigyeléssel, bátorítással segítjük apró sikereik elérésében.

A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek pozitív érzelmi kapcsolatának kialakítása

A gyermek kapcsolatai csak úgy alakulnak pozitívan, ha jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. A nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy állítjuk, hogy az adott közösség meg tudja felelni az elvárásoknak. A feladatokat minden gyermek számára érthetővé, vonzóvá tesszük. Bizalmas kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel az együttneveléshez.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában fontos, hogy megértsük a gyermek érzelmeit. A gyermekek tevékenységéhez szabadságot biztosítunk, pontos határok megjelölésével. Elvárásainkat röviden, egyértelműen fogalmazzuk meg! Ugyanakkor lehetőséget adunk a javításhoz. A szocializáció szempontjából nagy jelentősége van a közös élményekre épülő tevékenységeknek. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít, mint az együttérzés, segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, önzetlenség, figyelmesség. Fejleszti akaratukat, önállóságukat, kitartásukat, feladat- és szabálytudatukat.

Az értékelés és jutalmazás

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkakító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges, visszajelzései, értékelése világosak egyértelműek, a konkrét cselekvésre teljesítményre vonatkoznak, a jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekeként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

A fejlődés várható eredményei /sikerkritérium/

- A gyermekek ragaszkodjanak társaikhoz a felnőttekhez, és az óvodájukhoz. Ez érzelmeikben, szavaikban és tetteikben is fejezzék ki.
- Válják igényükké a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Türelmesen és figyelmesen hallgassák meg egymást és a felnőtteket.
- Szívesen dolgozzanak a közösségért.
- Ismerjék el hibáikat és konfliktushelyzetben törekedjenek a megegyezésre.
- Változatosan tudják kifejezni érzelmeiket.
- Szokássá válnak az óvodai viselkedéskultúrájának elvárásai, udvariasság, bizalom, ösztönös, tisztelet.
- Tudja alávetni akaratát a közösség érdekeinek, tudjon együttműködni a közös célokért.
- Legyen önálló véleménye, döntése.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„A magyar nyelv olyan, mint egy hangszer: aki játsszani akar rajta, annak minden áldott nap gyakorolnia kell.”

Lénárd Sándor

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó.

Célja:

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása.

Feladatai:

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés beszélő környezet megteremtésével, helyes mintaadással és szabálykövetéssel (a javítgatás elkerülésével).

A gyermek természetes beszéd, és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése. A beszédhallás és szövegértés fejlesztése.

Az értelmi fejlesztés feladatai:

Az óvodapedagógus biztosítson a gyerekeknek változatos tevékenységeket, kíváncsiságukra, tapasztalataikra, élményeikre és ismereteikre építve, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhetnek.

A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.

Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

A fejlődés várható eredményei / sikerkritérium/

- A gyermekek aktívan használják a megismert szavakat, kifejezéseket.
- Beszédük legyen folyamatos, mondatalkotásuk összefüggő.
- Beszédhelyzetekben megfelelő viselkedési formákkal, és kifejezésekkel tartásuk meg a kapcsolatot.
- Beszédüket személyiségüknek és az aktuális beszédhelyzetnek megfelelő természetes gesztusokkal, mimikával kísérik.
- Tisztán ejtsenek lehetőség szerint minden hangot.
- Nyugodtan és figyelmesen hallgassák végig mások mondanivalóját.

- Érzékelő funkciók (látás, hallás, szaglás) legyenek kellően épek.
- Belső érzékelésük (mozgás, egyensúly) működjön megfelelően.
- Múltbéli tapasztalataikra építve fel tudják fogni környezetük eseményeit.
- Alakuljon ki tér és időérzékelésük.
- Sokoldalú tevékenységeik során megfelelően formálódjon és alakuljon megfigyelőképességük.
- Legyenek képesek különbséget tenni a valóság és a képzelet világa között.
- Lássanak meg különböző dolgok közötti összefüggéseket.
- Ismerjék fel az ok – okozati összefüggéseket.
- Alakuljon ki a problémamegoldó képességük.

IV Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

„A gyermek, világra nyitott lény. A simogatásra simogatással, a jókedvre jó kedvvel, a tevékenységre tevékenységgel felel.”

Mérei Ferenc

IV.1. Játék

A gyermek játékát alapvető, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységnek tekintjük. A játék a gyermek első ismereteinek a forrása, és a 3-6 éves korosztálynak a leghatékonyabb személyiségfejlesztő eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé. Nevelőmunkánk során tudatosan használjuk fel a játék sajátosságait.

Cél:

A játék által örök emberi értékekre fogékony, kreatív, társaihoz alkalmazkodni tudó, érzelmekben gazdag megújulni tudó, döntésre képes szabályokat értő és megtartó gyermekek nevelése.

Feladat:

- Biztosítani a szabad játék során a gyermek egyéni, és társas, szociális, érzelmi szükségletének megélését.
- Lehetővé tenni a játék tevékenységen keresztül a külvilág elemeinek, összefüggésének megtapasztalását.
- Segíteni a kommunikációs készségeinek alakulását.

A gyermeki játék feltételei:

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

- A. Elegendő hely, idő, eszköz biztosítása.
- B. A felnőtt modellszerepe.
- C. A gyermek fejlettségének ismerete.

A. Elegendő hely idő eszköz biztosítása.

„Az örömteli, elégedett érzelmi hangoltság, amelyet a szép környezet okoz, felfokozza

teljesítőképességünket, kedvező lelki feltételeket nyújt céljaink eléréséhez, mindennapi tevékenységeinkhez, a kiemelkedően szép jelenségek, pedig nem csak háttérhatásként befolyásolhatják életünket, hanem arra is méltók, hogy figyelmünket rájuk összpontosítsuk, fellelkesítsenek, s hasonló jelenségek létrehozására készítetnek. Ha viszont a rútság, vagy más esztétikai minőség uralkodik környezetünkön, helyzetünkön, az lever, fásulttá, csüggedtté, teljesítő képességünket lefokozza, súlyosabb esetekben érzelmi válságba, lelki összeomlásba sodorhat.„Szerdahelyi István

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Azért fontos, mert az esztétikum **érték-minőség**, s mint ilyen, különféle –igen erős!- érzelmeket kelt bennünk. A szépség **gyönyörködtet, örömeztet, megelégedettséget kelt**, a csúnya viszont taszít, negatív érzelmeket, elégedetlenséget, undort, rossz közérzetet vált ki.

A gyerek motiváltsága szempontjából nagyon fontos tehát, hogy szép környezetben teljen a napja, s pozitív életérzés hassa át mindennapjait. Az adott gyerekcsoporthat felelős felnőtt esztétikai értékrendjét tükrözi vissza egy csoportszoba vagy öltöző, még akkor is, ha ebbe „össz-intézményi” esztétikai nézetek is belejátszanak.

Milyen legyen végül is az esztétikus gyermekintézmény?

Általános alapelvnek kell lennie tehát, hogy ne zsúfoljuk túl a gyerekek környezetét!

A közvetlen környezet a spontán vizuális hatások közül a legjelentősebb, hiszen mindennapos, állandó ingert jelent. Éppen ezért fontos, hogy a gyermeket esztétikus, funkciójukban is szép, ugyanakkor egymással is minél inkább harmonizáló tárgyak vegyék körül. A zsúfolt környezet, az ingerek özöne arra készíti a gyereket, hogy védekezzen: az ingereknek csak kis részét képes tudatosítani (fejletlen a figyelem szelektív működése)- persze a legkihívóbbakat, amik nem feltétlenül a legfontosabbak, legértékesebbek!

Fontos a változatosság is –egy új folt mindig felhívó erővel bír, odafordulásra, megfigyelésre készítet. Célszerű ezért a kiegészítő tárgyakat, díszítő elemeket cserélni, variálni (pl: évszakonként), s ezeket – a hosszabb-rövidebb ideig ható –ingerforrásokat választhatjuk a kicsit színesebb, felhívóbb jellegű tárgyak közül!

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra-játékszerekre van szükség. A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában is megmutatkozik.

A napirendet úgy alakítjuk, hogy a kialakult játéktevékenységet csak az étkezések, a gondozási tevékenység, a levegőzés, vagy a pihenés szakíthatja meg. A helyes életritmus, az egészséges étkezési szokások és egyéb biológiai szükséglet –kielégítés, például intenzív mozgás, pihenés látszólag megszakítja ugyan a gyermekek játékát, de nem zárja le azt szükségszerűen. A reggel megkezdett tevékenységek egész nap, sőt másnap is folytatódhatnak. Biztosítjuk, hogy módjában álljon nézelődni, válogatni, töprengeni, végül számára éppen legvonzóbb játéktevékenységbe belefogni. Kialakítjuk feltételeit a több napon át tartó játékfolyamatnak.

Az elegendő hely a tágas tér a nyugodt légkör megteremtésének elengedhetetlen feltétele, ugyanakkor az életkori sajátosságokból adódik az intim terek kialakítása.

A csoportszoba berendezéseinek egy része a gyermek spontán érdeklődésének megfelelően átrendezhető. Ebben a tevékenységben a gyermekek maguk is aktívan közreműködhetnek: a tervezés, a szervezés és megvalósítás terén. Így alakul ki a gyermekben a szempontok figyelembevételének képessége, a dönteni tudása, a szituációhoz való alkalmazkodás. Alkalmazzuk a kevesebb több elvét.

Az óvónő feladata biztosítani, hogy a gyermeki játszótér, és hely minden szempontból biztonságos legyen, mert fegyelmi felelősséggel tartozik azért!

Az óvónő a csoportszobák berendezésénél a gyermeklétszám, és a korcsoport fejlettségét is tartsa szem előtt.

- A csoportban is és az udvaron is elkülönülhetnek a mozgásos játéknak az asztalnál játszható játéknak helyei. Arra törekedjünk, hogy a gyermek rendre megújuló érzékszervi tapasztalatokat szerezhessen, a játékeszközökön keresztül is. A játékeszközök szabad birtoklásának biztosításával az elmélyült, hosszan tartó játékot, a játék zavartalanságát segítjük elő. Havonta egy szer játéknapot tarunk, amikor behozhatja otthoni kedves játékát, legújabb szerzeményét, a számára éppen legkedvesebb tárgyát. A gyermekek közötti szabad egyezkedés tárgya legyen az otthonról hozott eszköz birtoklása. Így alakul ki a gyerekekben az egyezkedés képessége is. Ha szükséges a gyermekekkel közösen kialakíthatunk szabályokat az otthonról hozott játékeszközökkel kapcsolatban, ezzel is erősítve alkalmazkodásukat, szabálytudatuk alakulását, a másság elfogadását. A gyermekek által hozott játékeszközökkel gazdagítjuk a játéklehetőségeket/ szánkó, bob, sí, motor, kerékpár, görkorcsolya/. Fokozatosan alakuljon a csoportszobában való szabad rendezkedés és a kreatív tárgyhasználat. A játékok A játékok helyeit közösen alakítsuk ki, a szabályokat közösen alkossunk meg, ezeket 3 szempontból érdemes létrehozni:
- Ne zavarják egymás játékát.
- Ne rongálják az eszközöket.
- A játék végén a következő tevékenységhez szükséges méretű rendet rakjanak.

A gyermek fejlettségi fokának megfelelően maga keresi, vagy alkotja meg a játékhoz szükséges eszközöket kiegészítőket. Ezért azok az eszközök, amelyeket a mindennapjaik során használhatnak a gyermek által könnyen elérhető, elmozdítható helyen legyen elhelyezve. A csoport játékeszközeinek megválasztásánál minden esetben érvényesülnek a biztonság esztétikum funkció, az aktualitás elvei. A játékeszközök időnkénti cseréjével a motiváltságot is fenntartjuk. Az óvónő a szükséges mértékű együttjátszás közben ismerteti meg a gyerekekkel, a játékeszközökkel való játszás lehetséges módjait, a játék szabályait, játékeszközök rendeltetését, helyét a csoportban. A gyermekek által készített eszközöket megcsodáljuk, értékeljük, és megőrizzük az arra kijelölt helyen / szekrénypolc, saját fiók, iratpapucs, faliújság, csoportszobai kiállítóhely/ ezáltal alakítjuk egymás produktumának megbecsülését, értékeinek kihangsúlyozását, gyakoroljuk a véleményalkotást. Azokat a sérült eszközöket, amelyeknek megjavítására képesek vagyunk a gyermekek között, majd fejlettségüknek megfelelően közösen próbáljuk megjavítani, példát adva a megbecsülésre, eszközhasználatra, törődésre.

B. Az óvónő modell szerepe

Az óvodapedagógus szerepe mindig rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész partner, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyerekek. Segítése akkor fejlesztő, ha csak olyan szintű és mértékű, amilyenre az adott gyermeknek szüksége van.

Közvetlen beavatkozásra csak a szomorúan magányos és a társakat rendszeresen zaklató, önmagára illetve környezetére veszélyes magatartást tanúsító gyermekek esetében szükséges.

Az óvodapedagógus feladata, hogy az ilyen gyermeknél sokszor rámutasson a viselkedés következményének összefüggéseire, és a társak jó példájának kiemelésével felhívja figyelmét az együttműködési megoldásokra. Ez esetben is alapfeltétel az óvónő- gyermek közti jó kapcsolat, bizalommal teli légkör kialakítása, mert csak így érzi meg a gyermek óvodapedagógus őt korlátozó eljárásaiban a jóakaratot, a segítőkészséget. Az óvodapedagógusnak közvetítenie kell a társak felé azt, hogy a szomorúakat, elesetteket, bátortalanokat felkarolni, segíteni kell, a rendbontókat pedig tapintatosan megszelídíteni. Akkor talál az óvodapedagógus megfelelő alkalmat a játékfajták tervszerű kezdeményezésére, ha érzékeli a csoport, az egyes játszócsoportok játékának hangulatát, elmélyültségét, mozgását.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra készítő megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

Konfliktuskezelés:

„A legfontosabb, hogy ne ellenfelek legyünk, ne győztes –vesztes harcnak tekintsük a konfliktusokat, hanem a felmerülő probléma közös megoldására törekedjünk a gyermek fejlődése érdekében, világossá téve és tiszteletben tartva az intézmény és a család határait. A szülő és pedagógus közötti konstruktív problémamegoldás elemi érdeke a gyermekeknek „/ Horváth Magdolna/

Konfliktusra általában akkor kerül sor, amikor két fél érdeke nem egyeznek, értékrendjük különböző vagy az egyik fél viselkedése korlátozza a másik fél igényeinek kielégítését. A konfliktus azonban nem csak negatív, hiszen pozitív oldala a közös problémamegoldással járó változási, fejlődési lehetőség. A konfliktusok óvodáskorban a gyermek szociális fejlettségi szintjére vezethető vissza. Ebben az időszakban a függés – önállóság korszakát éli a gyermek, melyből alapvető ellentétek születnek, de gyakran az egyéni kapcsolatteremtő képességek hiányából fakadhatnak a nézeteltérések. Ilyen például a zárkózottság, feszültség, beilleszkedési nehézség szorongás. Az egykorú társas csoportok megváltoztatják a gyermek magatartását, fejlesztik mások iránti érdeklődését, de a versengésre is lehetőséget adnak. Az óvodáskorú gyermeknek talán először kell megszoknia, hogy alkalmazkodnia kell másokhoz, és új helyzetekhez. Ez viszont összeütközésre ad lehetőséget. Mivel az óvodások még modellkövetés útján tanulnak, ezért nagy felelősség hárul a felnőttekre, akik utat mutatnak a megfelelő problémamegoldásra. Azonban a túlzott „beavatkozás „nem segít, nem fejleszti a gyermek problémamegoldó képességét, sőt gátolja annak megfelelő kifejlődését.

1. ne akarjunk minden konfliktust mi megoldani, a gyerekeknek fontos a tapasztalatszerzés
2. ne engedjük szabadjárá az összeütközéseket, mert a rossz megoldások rögzülnek
3. főlegesen ne avatkozzunk be, hiszen a felnőttekkel való függést eredményezheti
4. ne biztosítsunk gyermekünk számára teljesen konfliktusmentes környezetet, mert az életbe kilépve védtelenek lesznek a rájuk leselkedő veszélyekkel szemben, és pszichés károkat okozhat.

Konfliktuskezelés módjai:

- 1 Versengő stratégia, melyben nem születik megállapodás. A felek harcként élik meg a konfliktust, a másik legyőzésére törekednek.
- 2 Alkalmazkodó stratégia, melyben az egyik fél lemond érdekeiről, félelemből, (nagyobb erősebb gyermek) kényszerből (szülői ráhatás) vagy hosszabb távú érdeke miatt.
- 3 Elkerülő stratégia, ahol a gyerek már magát a konfliktust kerüli tudatosan.
- 4 Kompromisszum kereső stratégia, ahol közösen elfogadható megoldás keresése a cél.
- 5 Problémamegoldó stratégia, amikor olyan megoldásra törekszenek, ami mindkét fél érdekei érvényesülnek. A konfliktus megoldása mindig a benne résztvevő egyénektől függ és fontos, hogy minden esetben érvényesülnie kell az erőszakmentesség elvének. Az erőszak ugyanis csak újabb erőszakot szül. melynek következtében a konfliktus nem tud megszűnni.

Az óvodás korú gyermekek esetében beszélhetünk gyermek-gyermek, szülő-gyermek, felnőtt-gyermek konfliktusokról, gyermek-gyermek konfliktus kialakulhat például csúfolódás miatt vagy játékért folytatott harc közben. Ezekre a konfliktusokra, a helyzet mérlegelése után, bizonyos esetekben, muszáj beavatkozni. A szülő- gyermek konfliktus esetében nem szabad az „én vagyok a felnőtt, és te csak a gyermek „meg kell vizsgálni, milyen lehetőségek vannak arra, hogy a gyermek érdekei is érvényre jussanak, a szülői tekintély csorbulása nélkül. Gyermek és más felnőtt konfliktusa sokszor az eltérő nevelési elvek, erkölcsi normák miatt alakul ki. A türelmetlenség, a rossz mentális állapot, a kapkodás biztosan nem vezet majd sikerre.

Konfliktuskezelés eszközei:

A konfliktusok kezelésére adott néhány speciális eszköz, ilyen például a bábjáték. A bábokkal történő mese megelevenítése nemcsak fejleszti a gyermek gondolkodását és kommunikációját, de játék közben, jó néhány olyan konfliktus-megoldási módot is kipróbálnak, következmény nélkül, mely a való életben megengedhetetlen. A problémák újbóli megjelenítésével különféle megoldási módokat játszhatnak el és segítséggel megtalálhatják a legmegfelelőbbet. A mese is ilyen fejlesztő eszköz lehet, hiszen a kisgyermekek nagyon könnyen azonosulnak a mesék szereplőivel, észrevétlenül erősíti önbizalmukat, és a mesékbe könnyen vetítik félelmeiket, szorongásaikat. A klasszikus mesék, pedig észrevétlenül építik gyerekük életébe az örök érvényű erkölcsi normákat. A drámajáték szintén megoldási módok sokféleségének kipróbálását teszi lehetővé. Az irányított drámajátékban, pedig azokat a problémákat, melyek napi szinten megjelennek gyermekek életében.

A gyermek életében felmerülő konfliktusoktól, tehát ne védjük a gyermekeket, amellet hogy ha kell segítő kezet nyújtunk neki, hagyjuk megélni azokat. Így biztosíthatjuk számára azt, hogy a későbbiekben a való életben felmerülő problémákat is sikeresen oldja meg.

C. A játék és más tevékenységek kapcsolata.

A játékok egyszerűbb változatai után döntően mozgásos és képi képzetrendszerekre alapozottan jönnek a rendszerbe foglalt játékformák. Ebbe beleszűrhető a verbális és szimbolikus rendszer, mert a szimbolikus dominancia létrejötte csak a 7-8-9 éves életkorban történik meg egy hirtelen átbillenéssel, valahogy úgy, ahogy a két-három éves kor határán a mozgásból átbillent a gyermek a képzetekkel rendelkező vizuális dominanciába.

A szerepekkel hordozott fantáziajáték már olyan bonyolult kognitív funkció, amely ebben az értelemben szimbolikus folyamatok nagyon magas arányát is jellemezheti.

A szabálytanulás már csecsemőkorban elkezdődik a szenzomotoros sémák kidolgozásakor. Ezért a szabályjáték fogalma átértékelődik. Nem korlátozódik pusztán társasjátékokra és a hagyományos fogalmi háttérre. Az alapozó játékok szabály –játékok: mozgásosak, képiek, egyéniek vagy társasak, abban az értelemben, hogy magányos játékról az együttmozgáson át jutnak el a gyermekek a legmagasabb kooperációig.

Minden szinten, minden formában szabálytanulás folyik nem szándékosan, főleg utánzás útján, aktív tevékenységgel a sokszoros variációkban történő újrajátszás lehetőségeivel. A gyermek napjának nagy részét az általuk spontán módon kezdeményezett játékok töltik ki. Ezek a játékok gazdagítják ugyan a személyiséget, de nem minden gyereknél olyan sokoldalúak, hogy önmagukban elegendő lehetőséget biztosítanak egyes képességek fejlődésére. Szükség van ezért az óvodapedagógus által kezdeményezett és irányított játékokra is mint például dominó, kártya, társasjáték, kirakós, puzzle, lottó-játék stb.

A legtöbb szabály-játék megkedveltetése attól függ, hogy mennyire tudja az óvónő egyszerűsíteni a hozzájuk tartozó szabályokat. Az énekes játékok szintén szabály –játéknak tekinthetők. Személyiségfejlesztő hatásuk nem nélkülözhető az óvodai évek alatt, ezért rendszeresen jelen vannak a gyermekek tevékenységi lehetőségei között.

Az óvodáskor elején az óvónő kezdeményezi a bábozást, dramatizálást, drámajátékot,

barkácsolást is. Később, ahogy egyre inkább megismerkednek a gyerekek ezekkel a tevékenységekkel, jártasságokra tesznek szert a technikákban, mind önállóbbakká válnak a kezdeményezésben és cselekvésben. Elengedhetetlen, hogy minden gyermek szabadon választhasson társakat a játékhoz. A szabad társválasztás magában foglalja a nem választást, a félrehúzódnás, egyedüllét lehetőségét is. Ehhez a gyermeknek ugyanúgy joga van, mint ahhoz, hogy a hozzá közeledőket elutasítsa, ha visszautasítás fogadására többféle megoldást is ismernek. Annak a gyermeknek, aki szabadon, kreatívan használhatja a rendelkezésre álló eszközöket, és akinek módja van befejezni a maga választotta tevékenységeket, fejlődése jó irányba halad. Ha emellett lehetősége nyílik a játszótársak megválasztására együttműködésre vagy elutasításra, a problémahelyzetek és konfliktusok önálló megoldására, a társakkal való egyezkedésre, szociális fejlődése is biztosított. Mindezen tevékenységek közben számos kommunikációs helyzet alakul ki, tehát a beszédfejlődésben is fontos szerepe van.

Az óvodapedagógus szerepe tehát a következőkre terjed ki: a játék megfelelő segítésére, a gyermekek sokirányú megfigyelésére és a gyermek ismeretre alapozott tervszerű kezdeményezésre.

IV.2. Verselés, mesélés

„A mese nem elvezet a valóságtól, mint sokan gondolják, hanem odavezet hozzá, mélyre vezet a lelki valóság tartalmában, legyen szó szeretetről és gyűlöletről a fent emlegetett életről és halálról, jóról és rosszról, küzdelemről.”

Vekerdy Tamás

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, a játéktevékenységekhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában, eleven belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A mindennapi mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Óvodánkban a hagyományok tisztelete, és ápolása nevelésünk alapja. Így a gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmesék, néphagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi a mindennapok része. Ezen kívül a klasszikus és kortárs gyermekirodalom remekeit is átadjuk, megismertetjük.

Cél:

A nyelv szépségének, kifejezőkészségének megismertetésével, megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.

Feladat:

- A gyermek érzelmi és esztétikai élmények kielégítés
- Változatos irodalmi élmények közvetítése
- Gyermek nyelvi képességének fejlesztése
- Beszédkedv felkeltése
- Beszéértés erősítése
- Önálló verselésre, mesélésre ösztönzés
- Nemzeti identitástudat erősítése

- Könyv szeretetére nevelés

A tevékenység tartalma:

*„Jót s jól, ebben áll a nagy titok”
(Kazinczy Ferenc)*

Az érzelmek fejlesztésének és átélhetőségének, az erkölcsi, szociális személyiség fejlődésének egyik alapvető eszköze a gyermekirodalom. A játék mellett a nevelés másik páratlan eszköze a mese, mert ez az a beszédmód, amire egy kisgyermek tartósan, kényszerítés nélkül tud figyelni. Ritmusa, képi ereje, hangulata fogva tartja a képzelőerőt, a mesélőhöz kapcsolja a hallgatóságot. A mese oldja a szorongást, amelyet a nagyrészt még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből. A mese közlésforma, amelynek segítségével szót tudunk váltani arról, ami a legjobban foglalkoztatja őket, tájékoztat a jóról és a rosszról, életről és halálról, a valóságnak olyan mozzanatairól, melyeket a gyermekek átélnek, de amelyekre felfogható magyarázattal csak a mese szolgál. A gyermek követi a mese cselekményét, érzelmileg hat rá. A mese örömforrás, hiányzik belőle a közvetlen oktató szándék, ugyanakkor segíti megismerni a világot, emberi kapcsolatokra tanít.

Formái: A mese, vers, verses mese, folytatásos mese, mondóka szólások-mondások, találós kérdések a maga sajátos szóhasználatival, stílusával anyelvi nevelés eszközei.

A mesei fordulatok ösztönzik a gyermekek szóbeli kifejezését. A mese cselekménye mozgásba hozza a gyermeki képzeletet, megbékíti félelmeivel, erősíti önbizalmát.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. Olyan értékes népi, írói, költői művek melyek a gyermeki élethez, személyiséghez közel állnak és az életkori sajátosságoknak megfelelnek.

- magyar népmese, mondóka
- más népek meséi mondókái
- írók költők meséi
- felnőtt, gyermeki történetek
- gyermeki önkifejezőmódja: bábozás dramatizálás, szólások, közmondások, találós kérdések, diafilmek

3-4 éves korban: az óvodába lépéskor legnagyobb jelentősége simogatóknak, tapsoltatóknak, táncoltatóknak, lovagoltatók mondogatásának van. Ezek ritmusa, lüktetése, egyszerű szövege az irodalmi élmény mellett nyugtatólag hatnak a gyermekre, örömet adók. Ezek adják a kisgyermek első érzéki élményeit, melyek a nyelven át a másik emberhez kötődnek, s őt magát is tevékenységre serkentik. A mondókat kövesse a vers, verses mesék, láncmesék, állatokról szólók. Igen fontos az ismétlések gyakorisága (én erősítő - én is tudom).

Mondókák, versek mondása spontán történjen, de megfelelő alkalom esetén legyen készenlétben. Csak olyan verset mondjunk, ami tetszik, aminek az ismételtetése örömet jelent. A gyermek bekapcsolódik a versek, mondókák mondogatásába, ritmikus mozgással kísérve. Maguk is ismételnék, halandzsáznak. Figyelmesen hallgatják a rövid meséket, örülnek az ismétlésnek. Képekről felismerik a szereplőket, fel tudnak idézni egy-egy mozzanatot, cselekvést.

4-5 éves korban: már alkalmasszerűen felidéznek mondókát. (Pl.: egy levél vagy egy madárláttán). Számukra érdekes hangzású vers mondogatásába szívesen bekapcsolódnak, mozdulatokkal kísérik. Várják, kérik a mesét, van kedvenc meséjük, hősük, akinek viselkedését utánozzák játékukban. Szívesen nézegetnek képeskönyveket, tudják, mi következik (örömforrás). Tudnak kiolvasót, állathívogatót, tréfás rigmusokat.

5-6-7 éves korban: játékokban odaillő szövegeket, mondókákat mondogatnak. Várják a mesemondást, segítenek a mesemondás, hallgatásának feltételének kialakításában. Figyelmesen végighallgatják a mesét, tekintetükön látszik, hogy belső képzeleti képek jelennek meg. A folytatásos mesék szálait össze tudják kötni, javítják, ha valamit nem úgy mesél az óvónő, mint korábban. A mesei motívumokat beleviszik játékaikba, szívesen dramatizálnak, s rajzolják kedvelt mesefigurájukat. Képekről történeteket találnak ki, fantáziálnak.

Fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére /sikerkritérium/

- Válják igényükké a mesehallgatás.
- A gyermekek szívesen ismételtessék a verseket, rigmusokat.
- Szívesen meséljenek, bábozzanak, dramatizáljanak.
- Tudjanak meséket, történeteket kitalálni.
- A mese és a valóság elemeit el tudják különíteni.
- Irodalmi élményeiket képesek legyenek változatos tevékenységeikben megjeleníteni.
- Készek legyenek ítéletalkotásra, a megismert erkölcsi értékek alapján.

IV.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„ Mélyebb zenei műveltség mindig csak ott fejlődött, ahol ének volt az alapja. A hangszer a kevesek kiváltságosak dolga. Az emberi hang, a mindenkinek hozzáférhető, ingyenes és mégis legszebb hangszer lehet csak általános, sokakra kiterjedő zenekultúra termő talaja. ”

Kodály Zoltán

A zenei nevelés célja:

A gyermekek zenei ízlésének, esztétikai fogékonyságának alakítása, fejlesztése, zenei anyanyelvük megalapozása.

Népi dalos játékok, hagyományok, gyermektáncok alkalmazásával nemzeti identitástudat kialakítása, erősítése.

A zenei nevelés feladatai:

- A zenei érdeklődés felkeltése, befogadásra való képesség megalapozása.
- A 3-6 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosításával a zenei anyag igényes, életkornak és az adott korcsoport képességeinek megfelelő válogatásával.
- A gyermekek zenei képességeinek fejlesztése, zenei kreativitás alakítása.
- Nyelvi képességek fejlesztése.

A fejlesztés tartalma:

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, zenélés, a felnőtt minta spontán utánzásával a mindennapok része, mintegy átszővi az egész napot, beépül a nevelőmunka folyamatába. A nap folyamán gyakran adódik lehetőség a közös, élményt nyújtó éneklésre, mondókázásra, dalos játékok játszására úgy a csoportszobában, mint az udvaron.

Ennek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok hallgatása, éneklése, a gyermek néptáncok, népi játékok és az igényes kortárs művészeti alkotások fontos eszközként szolgálnak a gyermek zenei képességeinek / éneklés, ritmus, hallás, mozgás/ és a zenei kreativitás alakításában. A zenehallgatási anyag, amelynek gerince a magyar népdalkincs, különböző tevékenységekhez kapcsolható. Ennek legkézenfekvőbb, a gyermeket magával ragadó eszköze az emberi hang. A zenei élmény nyújtását bővítendő, megismertetjük a

gyermeinket a lehetőségekhez képest különböző élő hangszeres zenével és táncház muzsikával is, valamint klasszikus – és kortárs zenei alkotásokkal is.

Óvodai zenei nevelésünkben a **3-4 éves** gyermeket legelőször ölbe ültetős játékokkal, mondókákkal ismertetjük meg. A szeretet kapcsolat gyermeki biztonságérzet kialakításának egy-egy láncszeme az arc, kéz, ujj, tapsoltató lovagoltató játék. A rövid mondókák dalok 2/4 –es üteműek, 3-4-5 hangból állnak, álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. Játék közben megfigyeljük a csendet a környezet hangjait a halk, hangos beszéd, mondóka, ének közötti különbséget, néhány dallamjátszó hangszer hangszínét. Különböző játékos mozdulatokkal érzékeljük az egyenletes lüktetést.

4-5 éves gyerekekkel megismertetjük a csigavonal-, hullámvonal-, és a szerepcserére épülő párválasztó és sorgyarapító játékokat. Lehetőséget biztosítunk a kis csoportokban való, és az önálló éneklésre, a halk –hangos, a magas, mély hangok, a gyorsabb a lassabb éneklés közötti különbség megtapasztalására. Bemutatunk néhány népi hangszert, melynek használatával érzékeltetjük az egyenletes lüktetés, a motívumok hangsúlyát, a mondókák dalok ritmusát.

5-6-7 éves gyermekek ismereteit kiolvasókkal, énekes játékokkal, alakalmi műdalokkal bővítjük. Bonyolultabb párcserés, kapus hidas, sorgyarapító-, fogyó játékokat válogatunk. Bemutatunk olyan egyszerű néptáncleépéseket, amelyeket az utánpótlás során követni tudnak.

A zenehallgatási anyaghoz a magyar népdalkincs mellett más népek dalait, magyar kortárs műveket és a klasszikus zenét is felhasználjuk.

A zenei képességek fejlesztése

A. Az óvodában az éneklési készség alakulása a gyermek utánpótlási vágyán alapszik.

B. Zenei hallásfejlesztés

- Magas –mély hang közötti különbségek
- Hangszínek felismerése
- Belső hallás fejlesztése
- Halk –hangos közötti különbség

C. Ritmusérzék fejlesztése

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése változatos formában és eszközökkel
- Mondókák dalok ritmusa
- Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása
- Tempóérzékelés

D. Zenei formaérzék fejlesztése

- Motívumhangsúly kiemelése mozgással
- Dallammotívum

E. Zenei kreativitás fejlesztése

Nyelvi képességek fejlesztése:

Mondókák, dalok ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. Hanglejtésük, hangsúlyuk, ritmusuk, hangerejük utánpótlása érezteti a nyelv kifejező erejének szépségét. A sokféle énekes játék a szókincs bővítésér alkalmas, a bennük lévő hangutánpótló-, és halandzsa szavak segítik a magán és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére / sikerkritériumok/

- A gyerekek szívesen énekeljenek, igényeljük a közös játékot, maguk is kezdeményezzenek, szervezzenek énekes játékokat.
- Tudják a mondókákat, dalokat, alkalmi dalokat tisztán szép szöveg kiejtéssel énekelni.
- Ismerjék fel a magas mély éneklés közötti különbséget, maguk is tudjanak

- magasabban és mélyebben énekelni.
- Ismerjék a halk hangos közötti különbséget, tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, énekelni, tapsolni.
- Dallamot ismerjenek meg dúdolásról, hangszerről jellegzetes kezdő-, vagy erősen eltérő belső vagy záró motívumról.
- Tudjanak dalokat jelre hangosan, és magukban, motívumok elbújtatásával énekelni.
- Különböztessék meg az egyenletes löktetést a dal ritmusától.
- A mondókák, dalok kiemelésekor figyelik a negyed szünet pontos jelzését.
- Visszatapsolják a szöveges motívumokat.
- Össze tudják hasonlítani énekléssel és mozgással a normál tempónál gyorsabbat és lassabbat.
- Egyöntetűen körbejárnak szép testtartással, kézfogással.
- Formálják meg az egyszerű játékos táncos mozgásokat. / pl. dobbantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás, kifordulás, köralakítás./
- Térformákat alakítsanak ki az óvónő segítségével nélkül is. / kör, csigavonal, hullámvonal, lánc/
- Egyszerű tánclépéseket esztétikusan, kedvvel végezzenek.
- Űtőhangszereken löktetést, motívumhangsúlyt tudjanak kiemelni.
- Hallgassák figyelmesen a bemutatott éneket, zenét.

IV.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

„A gyerekek a legnagyobb művészek, mert ők a szívükből rajzolnak.”

W. Shakespeare

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képkészítés, a kézi munka az ábrázolás az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A népművészet elemeivel, nemzeti szimbólumokkal, esztétikus tárgyi környezettel is törekszünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására. vizuális nevelés sokszínű, összetett terület, mely megfigyeléseken és élményeken keresztül hat a gyermekekre. A nevelésnek ez a területe is a gyermekek aktivitására, kreativitására támaszkodik, amelyet játékos tevékenységeken keresztül kíván megvalósítani. A gyermeki fantázia által megvalósult alkotások díszítik óvodánk épületét, melyekkel bátorítjuk a gyermekeket a rajz, mintázás, kézimunka területén megmutatkozó önkifejezésre.

Cél:

Az ábrázolási technikák megismertetésével a gyermek igényének kialakítása az alkotásra az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladat:

- Megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal
- A rajzolás mintázás és kézimunka különböző alapelemeivel és eljárásaival
- A gyermeki alkotó, alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- Megismertetni a népi kismesterségek elemeivel
- A vizuális nevelés során a gyermekek fejezzék ki érzéseiket, gondolataikat, sajátítsák el a vizuális nyelvet.
- Alapozódjék meg esztétikai igényük a szépség és természetesség iránt

A tevékenység tartalma:

Festés, mintázás, kézi munka, díszítő munka, szövés, varrás, tűzés, vegyes technika, rajzolás,

nyomdázás, építés, képalakítás, környezet átalakítás. A nevelési területek komplexitására törekszünk, s általában arra nevelünk, hogy a gyermekek meglássák, hogy miből mit lehet létrehozni, mi mire hasonlít, miben mit lehet meglátni, vagy belelátni. A gyermekek fantáziáját, egyéni kifejezőképességét fejlesztjük, az általunk elképzelt konkrét produktum nem korlátozhatja a gyermekek egyéni teljesítményét. Az eszközök megválasztásánál a gyermekek életkori sajátosságait is figyelembe vesszük. Amikor festünk, a gyermekek finommotorika fejlettségének megfelelően, nagyobb méretű eszközt adunk a kezükbe, ezek például a 8-10-es számú ecsetek. Az alkalmazott temperafestékeket előre kikeverjük, úgynevezett „lágú tejföl” sűrűsége, s néha játszunk színkeverési játékokat is. Gombfestéket a 5-7 éves korú gyermekeknél használunk. Folyamatosan szóban kiemeljük az eszközök tulajdonságait, plaszticitását, s ezzel a szókincsüket, verbális kifejezőképességeiket formáljuk. Énekelgetünk, ritmizálunk, skandálunk és mondókázgatunk az alkotó tevékenység közben, mert ez a komplexitás alapja, s a jó, oldott légkör kifejezője. Minden kezdeményezést dicsérünk a gyermekek előtt, egyénileg az őszinte javító szándékú kritika segítségével fejlesztjük a gyermeket. Alkalmat adunk a társak alkotásának megnézésére, a produktumok egymás közötti megbeszélésére. A gyermekek a vizuális tevékenységek, technikák gyakorlása során mindig átélik az alkotás örömét, sikerélményhez jutást, amely újabb alkotásra ösztönzi, motiválja őket. Formálódik: alkotóképzeletük, ábrázoló-készségük, önkifejezési módjuk. Óvónői hatásra fejlődik: problémamegoldó készségük, kezdeményezővé válnak, önbizalmuk erősödik, türelmük, kitartásuk növekszik

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése:

Állandó helyet biztosítunk az ábrázolás eszközeinek, amelyeket a gyermekek a nap folyamán bármikor balesetmentesen használhatnak. .

Rendszeresen és szívesen végzünk a gyermekek előtt, vagy velük együtt ábrázoló-tevékenységet

- Arra törekszünk, hogy a mikro csoportokban minden gyermeknek megfelelő eszköz és óvónői figyelem, idő és hely jusson
- Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek az ábrázolási tevékenységre.
- Minden tevékenységet dicsérünk, az elakadókat buzdítjuk, ha a gyermek kéri, segítünk. Sokféle anyaggal és eszközzel dolgozunk, de alkotunk a természetben használható anyagokból, falevélből, tojáshéjből, fakéregből, kavicsokból, s minden olyan anyagból, amelyet tudásunk és fantáziánk szerint alkalmazni lehet és tudunk
- Új technikákat megtanítunk, gyakorolunk.
- Sokféle anyagokkal és eszközzel dolgozunk, pl. rajzolunk, festünk, gyurmázunk, ragasztunk, vágunk, papírból, textilből, varrunk papíron és textilen. Alkotunk a természetben használható anyagokból.
- Segítjük a gyermek képalakító képességét a zárt elrendezéstől, a képelemek, a részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.
- Felfedeztetjük a különböző tárgyak formáit, alakzatait, megismertetjük a gyermekeket az anyagok alakíthatóságával.
- Segítjük, hogy a formaábrázolást a környezetről, tárgyakról, cselekményekről szerzett ismereteik alapján saját elképzelésük szerint jelenítsék meg.
- Képalakító tevékenységüket élményeikhez kapcsolódó témákkal és technikai lehetőségekkel alakítjuk.
- Az elkészült műveket kiállítjuk, a gyermekekkel saját dobozukba helyezzük el, és a sokféle tapintással szerezhető tapasztalatot adunk.

Szülők részére összegyűjtjük, akik figyelmét felhívjuk arra, hogy a gyermeke munkáit csak önmagához hasonlítsa

Tevékenység tartalma:

3-4 éveseknél: óvodába kerüléskor játszva ismerkedjenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A gyerekeknek lehetőséget kell adni a szabad témaválasztásra. Az óvónőnek segítenie kell a gyermekek képalakító képességeinek megindulását. A gyerekek tetszés szerint plasztikai alakításban vegyenek részt. Ismerkedjenek az anyagok alakíthatóságával. Az építés során a legkisebbek is ismerkedjenek a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

4-5 éveseknél: az óvónő segítse a képalakító tevékenységet az élményekhez kapcsolható témajavaslatokkal. A képalakítás során jelenjen meg az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekvések saját elképzelések alapján. Plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Játékukhoz készítsenek kellékeket. Építés során próbálkozzanak a tér variálásával.

5-6-7 éveseknél: az óvónő segítse a képi-plasztika bővülését. A képalakítás során az óvónő gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket. A cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek. Énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A plasztikai munkák során alkalmazzák a közös, térbeli, többalakos kompozíciót. Építésnél az óvónő segítse, hogy a gyerekek térben állítsanak össze egyszerű díszleteket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére / sikerkritériumok/

- Örömmel saját kezdeményezésre rajzoljanak, mintázzanak, kézimunkázzanak.
- A gyermek a képalakításban egyéni módon jelenítsék meg élményeiket és elképzeléseiket.
- A gyermek alkotására legyen jellemző a formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örüljenek alkotásaiknak, a közösen készített kompozíciónak.
- A téralkotásban és építésben legyenek ötletesek, bátrak, együttműködők.
- Változatos technikákat ismerjenek és alkalmazzanak.
- Megvalósulását megfigyeléssel mérjük minden korcsoportban.

IV.5. Mozgás

„A mozgáskultúra, a mozgásos anyanyelv ismerete a beszéd és a gondolkodás alapját adja.”

(Vekerdy Tamás)

A torna a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) és testi képességeit, mint erő, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró –ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészségmegőrzésben, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Cél:

Természetes, harmonikus összerendezett mozgású térben jól tájékozódó, alkalmazkodni képes, mozgását szabályozni tudó gyermekek nevelése.

Feladat:

- A gyermek mozgásigényének kielégítése
- Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- Testi képességek fejlesztése

- Nagymozgások fejlesztése
- Finommotorika fejlesztése
- Tartásjavítás
- A tér bemozgásával a testséma, a téri tájékozódás elősegítése
- Szabad levegőn való természetes, tudatos mozgásfejlesztés
- Eszközhasználat segítségével a lateralitás és a szem – kéz - láb koordináció kialakítása, elősegítése
- A tevékenység során önfegyelem és a szabálytudat kialakítása.

A tevékenység tartalma:

A mozgásfejlesztés 2 területen valósul meg szabadjáték tevékenységben: a gyermek spontán természetes mozgása közben, és a kötelező mozgástevékenységben.

A mozgástevékenység anyaga az atlétikai, torna, játék jellegű gyakorlatokból tevődik össze.

A játékot, a játékosságot alapvető eszközként használjuk a mozgásszervezésben. A mozgástevékenység során teremtsünk alkalmat speciális gyakorlatok beiktatásával a testalkati deformitás megelőzésére (lábboltozat erősítés, gerinctorna). A lehetőségekhez mérten az atlétikai gyakorlatokat (futások, ugrások, dobások) a szabadban végezzük.

Az egyes tevékenységek megtervezésénél mindig figyelembe kell venni a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. A tevékenységekben különböző nehézségű, differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek a legmegfelelőbb mozgásos feladatot. A feladat ne legyen se túl könnyű, se túl nehéz, mert a túl könnyű nem készítet erőfeszítésre, a túl nehéz viszont kudarcélményt okoz. A Mozgáskotta módszer elemeinek alkalmazásával fejleszteni a gyermekek testi, kognitív, affektív és viselkedése funkcióit.

A **3-4 évesek** mozgás anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a **nagymozgások fejlesztése** kiemelt feladat, (pl. járások, futások, csúszások, mászások szereken, tárgy alatt vagy fölött, szer megkerülésével). Az egészséges személyiség fejlődéséhez hozzátartozik, hogy a gyermeknek önmagáról egyre pontosabb információi legyenek. Ezeket elősegítik a testrészek ismeretét célzó gyakorlatok, (pl. sarkon járás, lábujjon járás, térd, karemelés, stb.). A tárgyakhoz irányított testhelyzetek gyakorlása, valamilyen eszköz mögé, elé, mellé, a test személyi zónájának alakítását segíti elő. Az lateralitás tanítására az „egyik-másik” oldal kifejezéseket használjuk.

4-5 éves korban a tér mozgásos megismerése a feladat. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot kell tervezni, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat, és különböző formákat mozognak le. (pl. futás, félre sorakozás, vagy odafordulás valami felé, szökdelés padok körül). Előtérbe helyezzük az egyensúlyérzék fejlesztését, (pl. egyensúlyozó járás normál majd változtatott helyzetű szereken, forgások, fordulatok stb.)

Szem-kéz láb koordinációt fejlesztő gyakorlatokat végzünk, (pl. babzsák feldobás - elkapás, célba dobás, egyensúlyozó járás létra fokai között)

4-5 éveseknél a lateralitás megtanításához segédeszközt kendő vagy hajgumit, színes szalagot használunk. A pontos eligazodás miatt azonban fontos, hogy mindig ugyanarra a kézre kerüljön a szalag. Itt már a „jobb és bal” kifejezéseket használjuk.

5-6-7 éveseknél az észlelés fejlesztése a célunk.

Ebben az életkorban az alaklátás, formaállandóság fejlesztésére tervezünk gyakorlatokat. Ezek a gyakorlatok csukott szemmel is végezhetők, (pl. labdagurítás a test körül, körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzés test előtt, test mellett). Ebben az életkorban már kiemelkedő helyet kap a finommotorika fejlesztése. Ezt természetes módon a szerek fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal fejlesztjük. Erre alkalmazható eszközök labdák, botok, szalagok. A

foglalkozásokon lehetőség nyílik a keresztcsatornák fejlesztésére is. A bemutatott gyakorlatot látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését és elvégzik a hallott feladatot.

Az óvodai mozgásfejlesztés eszköze még a **mindennapi frissítő torna**. Napi egyszer legalább 10-20 perces időtartamban. A tevékenység szervezésének idejét a napirend határozza meg. Ha lehetőség van rá, megfelelő időben és ruházatban ezt a szabadlevegőn tartjuk. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészítve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A játékok kapcsolódjanak a kötelező foglalkozások anyagához, és feleljenek meg a korcsoport fejlettségi szintjének. A rendszeres mozgás szervezésével a gyerekek számára igényné, majd szokássá válik a mozgás. A mozgás tevékenységek szervezése vegyes életkorú csoportokban: A terhelést úgy kell ütemezni, hogy lehetőség nyíljon valamennyi korosztály terhelésére. Differenciált feladatok szervezésével lehetőséget kell biztosítani a könnyebb és nehezebb feladatvégzés között. A kisebbeknek lehetőséget kell adni a gyakorlat fejlesztésére, ha már elfáradt, a nagyobbaknak lehetőséget kell adni a saját fejlettségükhöz mért terhelésre. Ezért pl. a gimnasztikai gyakorlatokat, úgy építjük fel, hogy az egyszerűbb gyakorlatoktól fokozatosan nehezítsük, majd pedig változtatunk a könnyebb és nehezebb feladatok között. A játékok szervezésénél mindig tervezzük a kicsiknek és a nagyoknak is játékot. Az egyszerűbb játékot együtt játszhatják, a nagyok bonyolultabb játékánál a kicsik drukkolhatnak a nagyoknak, de az sem tilos, hogy részt vegyenek a játékban.

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére/ sikerkritériumok/Szeressenek mozogni, kitartóak legyenek a mozgásos játékokban, a mozgás életvitelük részévé váljon.

- A gyermekek nagymozgása és finommozgása összerendezett legyen.
- Szem –kéz –láb koordinációjuk biztos legyen, a kézi szereket biztosan helyes ujjtartással fogják.
- Ismerjék az irányokat, tudjanak térben tájékozódni.
- Testsémájuk, laterálisuk / jobb –bal / kialakuljon.
- Önfegyelmük, figyelmük jó legyen, tartsák be a szabályokat a szabályjátékokban.
- Tudjanak ütemtartással mozogni.
- Szeressenek és tudjanak kitartóan futni, és labdajátékokat játszani.
- Egyensúlyérzékük fejlett legyen.

IV.6. Külső világ tevékeny megismerése

„Oh természet, oh dicső természet! Mely nyelv merne versenyezni véled?

Mily nagy vagy te! Mentül inkább hallgatsz.

Annál többet, annál szebbet mondasz!”

Petőfi Sándor

6.1. Környezeti nevelés

Az óvodai nevelésünk során nem választódik szét tartalmi egységekre a külső világ tevékeny megismerése, mert nevelő fejlesztő munkánk alapjául környezetünk természeti és társadalmi viszonyai szolgálnak. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét az egész óvodai életet. A természeti és társadalmi környezet témái átfogják, körülölelik a többi nevelési területet. Az egyes témakörök több ponton kapcsolódnak összefüggnek egymással, így lehetővé teszik a gyermek számára a sokrétűbb, mélyebb, gazdagabb ismeretszerzést.

Cél: A külső világ tevékeny megismerése során a gyermekek tapasztalják meg a természeti-társadalmi környezet különböző mennyiségű, minőségi formai viszonyait. A természeti és társadalmi környezet témái és ezekről szerzett tapasztalatok, ismeretek, az életkor előre haladtával

lineárisan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek. Az egyre táguló ismeretszerzés végül egy környezet barát életvitelben, életszemléletben valósulhat meg. Messzebb tekintve a környezeti nevelés a bioszféra-benne az ember- megőrzését, fenntartását célozza.

Feladatok:

- A természeti emberi-tárgyi környezet megtapasztalásával az embert tisztelő, szokás rendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.
- A természeti és társadalmi környezethez fűződő érzelmi viszony kialakítása.
- A környezettel való együttélésre való nevelés, ez magába foglalja a környezet tényleges védelmét is, egyben környezeti kultúra közvetítése átadása: életmód, gondolkodás és viselkedés mód, védelem, fejlesztés, okos és mértéktartó felhasználás- ezeken keresztül a teljes személyiség fejlesztése.
- Biztosítjuk a gyermek érdeklődése, aktivitása révén szerezzen minél több tapasztalati jellegű ismeretet az emberi, természeti és tárgyi környezetéről, és ezen ismeretek fokozatosan bővüljenek, mélyüljenek.
- A helyi hagyományok beépítése az óvodai életben melyek gazdagabbá teszik a gyermekek életét, a közösen átélt élményekkel teremthetjük meg a haza szeretett érzését, népünk hagyományainak megőrzését, a szülőföld hazánk megismerését, tiszteletét.
- Változatos és rendszeres élménynyújtással a gyermekek észreveszik a környezetükben végbemenő folyamatokat. Állandó megfigyelési helyekkel biztosítjuk a gyerekek számára a változások megfigyelését. Tudatosan törekszünk arra, hogy lehetőség szerint mindent a természetes helyén ismerjenek meg a gyerekek.
- Az élő és élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek megvilágítása a helyi sajátosságok bemutatásával.
- Élővilág kialakításával a gyermekek részt vesznek a növények, állatok gondozásába, így közvetlenül tapasztalják meg az emberi fontosságát, hatását.
- A természet szépségeinek felfedeztetése, a rácsodálkozás örömeinek biztosítása.
- Az élet tiszteletére, oltalmára nevelés, a környezet kölcsönhatásainak felismertetése.
- Életviteli szokások megalapozása, egészséges életmódra nevelés.
- Az ember erkölcsi felelősségének felismertetése a környező világgal kapcsolatosan. A gyermekek értelmi és érzelmi alapon is eljussanak annak belátásához, hogy az élőlényeket, élőhelyeiket óvni, védeni, gondozni kell.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, olyan képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a természetes és az ember által épített, létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer a környezettudatos életvitel kialakításához.
- Új látásmód kialakítása, szemlélet és magatartásformálás.

A tevékenység tartalma:

Az óvodai nevelés területei a természeti és társadalmi élet köré csoportosítjuk, mert mindent átölel, közel áll az óvodás korú gyermekhez, gondolkodás módjához, és ez az a terület, amelyről ismeretei vannak.

– Évszakok, növények, állatok

Az évszakok, a növények és az állatok jellegzetességeivel, tulajdonságaival, és egymásra gyakorolt hatásukkal ismerkednek meg a gyermekek. Figyeljék meg az időjárás változásait, illetve ezeknek a változások hatásait a növényekre, az állatokra. Ismerkedjenek meg az állatokkal, élőhelyükkel, életmódjukkal. Ismerjék meg a gyerekek az életfeltételeket, a

növekedés folyamatát, lehetőség szerint közvetlen tapasztalatszerzés útján.

A növények életfeltételeinek megatapasztalása kísérletekkel, megfigyelésekkel, növények gondozásával. Fontos, hogy az ismeretek egymásra épüljenek, ismerjék fel és lássák meg az összefüggéseket, következményeket.

– **Testünk, egészségvédelem, orvos gyógyító munkája, napszakok.**

Ismerjék meg saját testüket, érzékszerveiket azok funkcióit, védelmét.

Néhány egészségmegőrző eljárással tapasztalják meg, hogyan vigyázhatnak az egészségükre, testi épségükre. Tanuljanak meg tájékozódni saját testükön, és testükből kiindulva az alapvető téri viszonyokat ismernek fel.

Vigyázzanak egészségükre, testi épségükre. Tudjanak tájékozódni saját testükön, az alapvető téri viszonyokat sajátítsák el. Személyes tapasztalatszerzés során megismerkednek az orvosok, az egészségügyi dolgozók munkájával. A rendszeres ismétlődő tevékenységek hatására kialakul időérzékük, az egyes napszakokat, napokat, heteket meg tudják különböztetni.

– **Munka, közlekedés, környezetvédelem.**

A mindennapokban a gyermekek megismerik szüleik munkáját, foglalkozásokat, munkájukhoz tartozó eszközöket. A gyermekek érdeklődési köröknek megfelelően megismerkednek különböző foglalkozásokkal azoknak fontosságával.

Fontos, hogy már ebben az életkorban kialakuljon bennük a munkabecsülete, szeretete.

Ismerkedjenek meg a vízi, légi és szárazföldi teher és személyszállító eszközökkel, a megkülönböztetett járművekkel. A gyalogos közlekedés szabályait séták, kirándulások alkalmával ismertetjük meg a gyerekekkel.

A gyermekek érzelmi kötődésen keresztül jutnak el környezetük megbecsüléséhez és védelméhez. Földünket óvni, védeni kell. A természetben a környezetünkben tett séták, kirándulások tevékenységek, a megfelelő szokások, szokásrendszerek, magatartási formák kialakítását is szolgálják, amelyek belsővé válása a természetben való kulturált viselkedést eredményez. . Elkötelezetnek tartjuk magunkat a hagyományok ápolására. Ezért a helyi környezeti adottságok kincseinek a felkutatásával, a szülőföld megismerésén túl törekszünk a helyi szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit a gyermekek számára átadni.

– **Család, lakóhely a közvetlen környezetükben található épületek.**

A család funkciójával, a családtagokkal ismerkedjenek meg a gyerekek.

Tudják, hogy ki a legidősebb, legfiatalabb, ismerkedjenek meg az otthoni munkával, a feladatokkal a munkamegosztással.

A közvetlen környezetünkben található épületeket, illetve szerepüket séták során ismerjék meg a gyerekek. Ha lehetőség van rá az ott dolgozók munkájában is nyerjenek betekintést.

– **Hazaszeretet, néphagyományok, jeles napok.**

Az ember a természet a hagyomány szoros kapcsolatban vannak, az évszakok változásaiból fakadó időjárás megfigyelő tapasztalatszerzések, egy-egy jeles névnaphoz kapcsolódó népszokások felelevenítésével a gyermekek jobban megismerik gyökereinket, múltunkat.

Az évszakokhoz kapcsolódó ünnepkörök és jeles napok részesei óvodai életünknek. Keressük a lehetőséget, külföldi magyar óvodákkal kapcsolatok kialakítására.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére / sikerkritériumok/

- A gyermekek megfelelően tudjanak tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükben.
- Tudják a személyes adataikat (lakcím, név, születési adatok), ismerjék a családtagok nevét, foglalkozását.
- Nevezzék meg testrészeiket, azok funkcióit.
- Ismerjék fel, az évszakok közötti különbséget. Legyenek képesek rácsodálkozni a természet és a környezetük szépségeire. Ismerjék az adott évszak növényeit, zöldségeit, gyümölcsöket és azok felhasználási lehetőségeit.
- A ház körül élő, a vadon élő, az erdőn, mezőn élő, ill. az állatkerti állatokat felismerik, megnevezik.
- A vízi, szárazföldi, légi, személy és teherszállító járműveket felismerik, megnevezik.
- A gyalogos közlekedés szabályait tudják, élethelyzetekben megfelelően alkalmazzák.
- Ismerjék lakóhelyük szűkebb és tágabb környezetét.
- Időben képesek tájékozódni, a napszakok fogalmait megfelelően alkalmazzák.
- Kialakult igényük a környezetük szépítésére és megővésére.
- A haza, a szülőföld ismerete és szeretete magalapozódik, megismerik közvetlen környezetük múltját, hagyományait. A gyerekek életkorának megfelelő néphagyományokat, jeles napokat megünnepeljük.

6.2. Ünnepek, hagyományok, programok

„A hagyomány nem a múlt őrzése, hanem a láng továbbadása.”

Morus Tamás

Évszakok	Hagyományok	Ünnepek	Rendezvények
Ősz	Őszi betakarítás Szüreti mulatság Népmese napja Állatok világnapja	Nemzeti ünnep okt.23.	Őszi kirándulás Szülői értekezlet
Tél	Karácsonyváró ünnepség Farsangi mulatság Medve nap	Adventi készülődés Mikulás várás	Szülői fórum Egészség hét
Tavaszi	Víz világnapja Föld napja Madarak fája napja Húsvét Májusfa állítás Néptánc Pünkösdlő	Március 15. Nemzeti ünnep Anyák napja	Iskolalátogatás Nyílt nap
Nyár	Gyereknapi Kirándulás Mesevár nap	Apák napja Gyermeknap Évzáró	Óvoda nyitogatás

6.3. Külső világ megismerése matematikai tartalommal.

A környezet felfedezése közben a gyermek tapasztalatokat szerez az őt körülvevő természeti emberi-tárgyi környezet formái, minőségi és mennyiségi viszonyairól, a matematikai tartalmú tapasztalatokat, ismereteket tevékenységeiben meg tanulja alkalmazni.

Cél:

A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi ok-okozati összefüggések megtapasztalása, felismertetése.

Feladat:

- Az embert körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése
- Minden gyermek sajátítsa el a korának megfelelő ismereteket, alkalmazza az életkorának megfelelő gondolkodási műveleteket.
- A gyermekek képességeinek, készségeinek fejlesztése.
- A gondolkodási műveletek alkalmazása, fejlesztése, a logikus gondolkodás kialakulásának elősegítése, megalapozása.
- A gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva a megismerésre, a felfedezésre, a próbálkozásra, megoldáskeresésre ösztönzés.

A tevékenységek tartalma:

Halmazokat valamilyen tulajdonság alapján szétválogatni (tulajdonság, forma, szín, használat szerint). Sorba rendezni tárgyakat tulajdonság szerint (hosszúság, magasság, nem, hajszín, ruházat szerint stb.) Építés egy megadott tulajdonság szerint (csak alacsony házakat), tudjanak egy adott várat hasonlóan, vagy ugyanígy megépíteni.

Adott vizuális, mintát kirakni, folytatni a már megkezdettet (emlékezet alapján is!). A formák felismerése (gömbölyű, szögletes, háztető formájú, kocka, téglalakú, gurul, csúszik). Ellentétpárok ismerete (hosszúság, magasság, szélesség, méret, szín, stb.)

Térbeli viszonyok, irányok ismerete.

Halmazok összehasonlítása tulajdonság szerint, halmazok számossága (1 - több, sok, kevés, sorszámnevek, tőszámnevek használata)

Tapintással felismerni tárgyat, melyik nem illik a sorba?

Mi változott meg? Tudjon térben tájékozódni

Halmazok szétválogatása, részhalmazok képzése, halmazok összemérése, becslés, párosítás, másolás

Mennyiségek összemérése (magasság, hosszúság, tömeg, űrtartalom), több, kevesebb, ugyanannyi (képes legyen felismerni, megnevezni)

Kiterjedésbeli különbség a csoportszoba tárgyain, szélesség mérése utakkal (melyiken mehet át 1 gyermek, melyiken több autó egymás mellett?)

Vastagság, bőség (fonallal, bőség - ruhákkal - öltözködés)

Tevékenységek tükörrel (különböző mozdulatok) szimmetrikus dolgok keresése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére/ sikerkritériumok/:

- A megismert matematikai fogalmakat megfelelően használják.
- Szívesen vesznek részt olyan tevékenységekben, amelyek megoldásához matematikai jellegű tapasztalataikat kell felhasználniuk.
- Problémamegoldó gondolkodásuk fejlődik, a logikus gondolkodás alapjaira képesek.
- Tízese számkörben biztosan végeznek műveleteket, több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát ismerik, és alkalmazzák.
- Ismerik és használják a sorszámneveket.
- A térben és síkban életkorának megfelelően tájékozódik, az irányokat ismeri, a névutókat helyesen alkalmazza.
- Tudnak halmazokat létrehozni, szétválogatni, osztályozni, egyesíteni, bontani.
- Tudnak halmazokat összemérni, elemeiket párosítani.
- Tükrös és nem tükrös alakzatokat megkülönböztetnek.

- Ismerik és használják a sorszámneveket.
- Az alapvető formákat felismeri, azonosítja: kör, négyzet, téglalap, háromszög.
- Képes részekből az egészet kirakni.
- Ismeri az alapvető mértani testeket, azokat képes felismerni és megnevezni (kocka, gömb, téglatest).

IV.7. Munka jellegű tevékenységek

Cél: a munka megszerettetésén keresztül a gyerekek sajátítsák el, azokat a készségeket, jártasságokat, amelyek a társas együttélés fenntartását szolgálják, pozitívan befolyásolják a gyermekek kötelességteljesítését, közösségi kapcsolatát.

Feladat:

- A különböző munkafajtákat fokozatosan kell bevezetni, a munkafogásokat minden gyermeknek be kell mutatni és folyamatosan gyakorolni.
- Munkálkodás közben a gyerekek szerezzenek egyre több információt, pontosabb tapasztalatot az őket körülvevő világról, speciális ismereteket társadalmi környezetükről.
- Tanulják meg a gyermekek az eszközök célszerű használatát.
- Munkavégzés közben alakuljon, fejlődjön a gyermekek szociális magatartása, társas kapcsolatai.
- Alakuljon ki a munkavégzés, munkaszervezés képességének alapja.
- Fejlődjön kitartásuk, felelősségérzetük, önállóságuk, önértékelésük.
- Fokozatosan lássák át a gyermekek munkájuk célját, éljék át fontosságát.
- Alakuljon ki a gyermekekben a saját illetve mások munkájának megbecsülése.
- A gyerekek teljesítőképességük, ötleteik, ügyességük maximumát adják bele a munkába, elégedettséget érezzenek a közösségért végzett munkában, és minden gyermek legyen képes minden munka elvégzésére.
- Az elért eredmény feletti sikerélmény, öröm újabb tevékenység ösztönzője, kiváltója legyen.
- Alakuljon és erősödjön a sikeres munkára való beállítottság, felelősségérzés, a munka iránti igény, a munka szeretete, megbecsülése.

Tartalma:

Az önkiszolgálás

- Öltözködés
- Testápolási teendők
- Étkezéssel kapcsolatos munkálatok

A közösség érdekében végzett munka

- A naposi tevékenység
- Csoport életéhez kapcsolódó állandó feladatok

Az alkalomszerű munkák és egyéni megbízatások

- A környezet rendjének biztosítása
- Segítés a felnőtteknek, egymásnak, és a kisebbeknek
- Egyéb megbízatások teljesítése

Az évszakoknak megfelelő tevékenységek

- Csoportszobában
- Udvaron

A munka jellegű tevékenység formái, tartalma:

1. Önkiszolgálás

Az önkiszolgáló munkakészségek, és szokások fokozatos elsajátítása a későbbi közösségi munkára készít elő. Alapja a további rendszeres munkavégzésnek. Az önkiszolgálás nem csak tartalmában és terjedelmében kell, hogy változzék az évek során, hanem jellegében is. A cél, hogy a gyermek természetes szükségletévé váljék, hogy ellássa magát.

- A) Testápolás:** Ezek a feladatok páros jellegűek és intímek óvodapedagógus és gyerek között. Eleinte a kapcsolatfelvételt szolgálják, majd a tevékenység megtanulására irányulnak. Az utasítások mindig tartalmazzák a testrész pontos megnevezését és a térirányt, pl.: „mosd meg a füled mögött is! Ezáltal alakul a testfogalom. A gyermekek tükröben ellenőrizhessék tevékenységük eredményességét. Lehetőség nyílik a mozgás, testséma, percepció, verbális fejlesztése.
- B) Öltözködés:** A gyermekek tapasztalatokat szereznek az öltözködés sorrendjéről, segíti a személyi zóna alakulását (ruha eleje, háta). Mozgás, testséma, percepció, verbális fejlesztése.
- C) Étkezés:** Étkezések során a gyermeket különböző ingerek érik. Illatok, ízek, színek, formák, melyek lehetővé teszik a sokoldalú megismerést. Az eszközök használata során fejlődik finommotorikájuk, szem – kéz koordinációjuk, alakul a lateralitás (bal, jobb), térirányok ismerete.
- D) A környezet rendjének megőrzése:** Átmenet az önkiszolgálás és a közösségért végzett munka között. Lehetőség nyílik a mozgás, testséma, percepció, verbális fejlesztésre.

2. Alkalmoszerű munkák

Ezek a munkalehetőségek előre meg nem határozhatóak, váratlanok. Pontosabb magyarázatot, jó szervezetséget igényelnek, mert nem a szokás begyakorlottság irányítja. Egyéni képességeket mindig figyelembe kell venni. Jó alkalom ez a nehezen kezelhető, túl mozgékony, vagy nehezen aktiválható gyermekek bevonására. Jellemző hogy gyakran boldogan és büszkén vállalják ezeket a feladatokat.

3. Közöségi munkák

Mindaz a megbízatás, feladat, amit a gyermekek egymásért végeznek. Ezek a munkafajták speciális akarati, érzelmi fejlesztésre adnak lehetőséget, (feladattudat, figyelem, összpontosítás). A gyermeknek alkalma van arra, hogy képességeinek megfelelő tevékenységet vállaljanak. A gyerekek segítsék kisebb társaikat szükség esetén. Az óvónő a kisebbeknek nyújtandó segítséget úgy szervezze meg, hogy eközben tapasztalatokat szereznek a gyermekek az együttműködéshez, a kölcsönös segítségnyújtáshoz, az alkalmazkodáshoz, az irányításhoz és annak elfogadásához.

- A) Naposi munka:** Középsős korukig jutnak el a gyermekek a naposi munkához szükséges beállítottságig. A naposi teendőket a gyermekek helyes irányítás mellett szívesen látják el. A munka rendszeressége, és folytonossága érzékelteti a gyerekekkel, hogy akkor dolgozik jól, ha munkáját rendszeresen, alaposan és hasznosan látja el. A gyermek tapasztalja tevékenységének értelmét, munkájának eredménye, hatása kézzelfogható, ezáltal pozitívan alakul önértékelése. A munkaöröm, a sikerélmény mindig szorosan kapcsolja a gyermeket ahhoz a közösséghez, amelyben átélte a pozitív érzelmeket. Fejlődik az esztétikumán végzett munka, a rend, a szépen terített asztal iránti igény, az ízlés az esztétikai érzékük. Kezdetől fogva meghatározott rend szerint jelöljük ki a napokat. A munkamegosztás lehetőségét és módját az óvónőnek kell megmutatnia, hogy erre vonatkozó igényt és képességet kialakítsa a gyermekben.

Mindig az elvégzett munkát, a konkrét teljesítményt értékeljük és ne a gyermeket. A naposság nem jelentheti azt, hogy a gyermeknek egész nap készenlétben kell állnia és a játékból sem vehet el időt a feladat.

B) Felelős munkák: Fontos, hogy a gyermekek napja ne váljon túlszervezetté ezen munkafajta bevezetésével. Csak akkor válasszunk felelősöket, ha ez megkönnyíti, gördülékenyebbé teszi a csoport életét. Ennek a munkafajtának a bevezetése csak nagycsoportban ajánlott.

C) Állat és növénygondozás: A növények és az állatok gondozása során a gyermekek együtt tevékenykednek, összedolgoznak, örülnek a növény és állatgondozás terén: termésgyűjtés, ágak hajtatása, csíráztatás, madáretetés, stb. A gyermekek miközben a növények gondozásához szükséges fogásokat gyakorolják, tapasztalatokat szereznek saját munkájukkal összefüggő következtetések levonásában is. Ha van rá lehetőség, biztosítsunk a csoportok részére kiskertet, melyben gyakorolhatják a gyerekek a gyomlálást, locsolást, stb. Közös leszedhetik a termést a fákról, elfogyaszthatják. A kerti munkában szerzett tapasztalatokat a gyermekek felhasználhatják játékaikban és az oktatás folyamán. A kerti munka közben végzett megfigyelések révén jobban megismerik természeti környezetüket, megszeretik a természetet. Az elismerő megnyilvánulások, és a konkrét sokoldalú értékelés motiválja a gyermekeket. Az óvónő dolgozzon együtt a gyermekekkel, mutassa meg a munkafogásokat, a munkaeszközök használatát.

4. Feltételek:

- Megfelelő munkaeszköz biztosítása. Az eszközök legyenek célszerűek, méretarányosak, megfelelő anyagúak, és minőségűek! Az eszközök mindig hozzáférhetőek legyenek.
- Elegendő munkalehetőség álljon a gyermekek rendelkezésére, minden adandó lehetőséget kihasználva.
- Elegendő idő biztosítása szükséges ahhoz, hogy a gyermekek nyugodtan elvégezhessék feladatukat, úgy hogy ne kelljen egymásra várniuk.
- Megfelelő helyet kell biztosítani a gyermekek számára ahhoz, hogy az adott feladatot kényelmesen, önmagukat és másokat nem akadályozva elvégezhessék.
- Munkavégzés során fontos nyugodt békés légkör biztosítása a gyermekek önálló tevékenykedéséhez. A gyermekek próbálkozzanak a feladatuk megoldásával, de ha szükséges kérjenek segítséget!

5. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Szívesen vállal egyéni megbízatásokat.
- A tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésében segítkezik, majd a helyükre gondosan visszateszi azokat.
- Részt vesz a kerti munkában.
- Az étkezőasztalt pontosan és esztétikusan megteríti.
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágazásban.
- Szívesen végez munka jellegű tevékenységeket.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi a feladatát.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére, tisztaságára.

IV.8. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a **teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja**. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett **tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg**.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtésével építi a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, **felfedezés** lehetőségének biztosítása, **kreativitásának erősítése**.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- ~ az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- ~ a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- ~ a cselekvéses tanulás;
- ~ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- ~ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- ~ a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

Óvodapedagógus feladata a rendelkezésre álló digitális eszközök célszerű használata (ezek a következők lehetnek diavetítő, cd lejátszó, laptop, projektor, videó kamera, fényképezőgép)

Alkalmazott módszerek a tevékenységben megvalósuló tanulás folyamatában:

A tanításirányítás szempontjából	A tapasztalatszerzés speciális óvodai módszerei
Pedagógus dominanciájú módszerek	• Elmesélés • Elbeszélés, leírás • Magyarázatok: gyermeki és pedagógusi (megmutatás, hivatkozás, hasonlítás) • Értékelés, elismerés, megerősítés, ösztönzés, példaként kiemelés, véleménynyilvánítás

Pedagógusi gyermeki közösen alkalmazott módszerek	• Beszélgetés • Bemutatás, megmutatás • magyarázatok: gyermeki pedagógusi (megmutatás, hivatkozás, hasonlítás) • Véleménynyilvánítás • Véleménycsere • Projekt módszer • Játék: szimulációs-, szituációs-, szerep- szabályjáték • Értékelés, elismerés, megerősítés
Gyermeki dominanciájú módszerek	• Játék, szimulációs-, szituációs, szerep, szabályjáték • Megfigyelés, • Vizsgálódás, próbálgatás, kipróbálás • Manipulálás, tevékenykedés, • Kooperatív tevékenykedés

IV.9. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciálódásnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgás fejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- ~ az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- ~ megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- ~ a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- ~ érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondszerkezeteket, mondat fajtákat alkot: tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megéri mások beszédét,
 - ~ elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezeti megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- ~ egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni: késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- ~ feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett **pedagógiai munka** mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

IV.10. A gyermek fejlődésének nyomon követése, a gyermekek mérése

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodapedagógus feladata. Minden gyermek fejlődését azonos szempontsor alapján összeállított személyiséglapon követjük. A befogadás tapasztalatairól szóló feljegyzés elkészítésének ideje a befogadást követő időszak. A mérőlap és a hozzá kapcsolódó fejlesztési terv vezetése folyamatos. Nevelőtestületi döntés és a hatályos jogszabályok értelmében egy tanév során legalább két alkalommal (1-2. félév) készítünk feljegyzést a gyermekekről, és indokolt esetben fejlesztési terv. A gyermekek mérésénél a mérőeszközök alkalmazása, a mérés összesítése, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok feladata. / A méréshez szükséges segédtablák a gyermekek mérésének szabályzatában található/.

A gyermekek fejlettségének regisztrálása

Az óvodapedagógusok készítsenek maguknak egy diagnosztikus tervet, hogy a személyiségstruktúra öt fő részelemeivel együtt fel tudják tárni. A megfigyelés spontán játéktevékenység keretében történjen. Emellett a spontán reakciók, cselekvések is igazolhatják a gyermekek képességi szintjeit.

A két óvodapedagógus sokat beszélgessen a gyermekek fejlettségi jellemzőiről. Az elméleti tapasztalatcserét azonnal követheti a gyakorlatban történő megfigyelés. Már az első tudatos megfigyelés időszakában körvonalazódik, kik azok a gyermekek, akikhez speciális fejlesztő szakemberek fejlesztése szükséges. Az óvodapedagógusok állítsák össze azon gyermekek névsorát, akiket speciális fejlesztésben kívánnak részesíteni. A gyermekek megfigyelésének tapasztalatait gyűjtsék össze saját jegyzetfüzetükbe, mielőtt a fejlettségmérő lapot kitöltenék. Ezek a feljegyzések hasznosak lehetnek majd a szülőket tájékoztató beszélgetésen is. A gyermek fejlettségi lapján regisztrált eredményeket a szülőkkel egyeztetni kell és a szülő aláírásával igazol.

IV.11. Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az óvoda alapító okiratában foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez szükséges feltételek közé tartozik az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása, a foglalkozáshoz szükséges speciális nevelési terv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök, a gyermek részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Célunk:

- A harmonikus, nyugodt, biztonságot adó óvodai környezetben természetessé váljon a gyerekek között személyiségük különbözősége.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése, hogy javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

Alapelvünk:

- A sajátos nevelési igényű gyermekeknek **joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő gyógypedagógiai ellátásban részesüljön.**
- Valljuk, hogy nem a közösségből kiszakítva, hanem a többi gyermek között, párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztőjáték a legeredményesebb formája a fejlesztésnek.
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többiekkel együtt nevelhetők.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekében a mi felelősségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk a gyermekeknek képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.
- Az óvónőknek olyan befogadó csoportléggkört kell kialakítaniuk, melyben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást (megfélemlítés, megalázás, az emberi méltóság megsértése).
- A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszthetőséget tükröző

gyógypedagógiai- orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira, illetve a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatára kell építeni.

A fejlesztés legfontosabb területei:

Célcsoport	Integrált óvodai környezet, fejlesztés feladatai	Kapcsolat: család
Tanulásban akadályozott gyermek	– Megfelelő pedagógiai attitűd, egészséges kommunikációs folyamatok. – Spontán utánzásos tanulás lehetőségének biztosítása. – A spontán tanulást a társakkal való együttműködést segítik azok az élmények, tapasztalatok, minták, amelyet a gyermek a kortárs csoportban megél. – Adekvát játékhasználat elsajátítása. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	Fejlettségi szintjének megfelelő óvodai feladatok otthoni gyakorlása.
Érzékszervi fogyatékoság, enyhébb fokban hallássérült gyermek.	– Megfelelő adaptív magatartás minták. – Pozitív beszédminta, szociális készségek gyakorlása, munka jellegű tevékenységekbe való bevonása. – Önértékelés reális énkép kialakítása. – Vizuális megerősítés kommunikációs kártyákkal. – Hallásfejlesztő játékeszközök alkalmazása. – Speciális segédeszközök (hallókészülék) használatának ismerete. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	Fejlettségének megfelelő óvodai feladatok otthoni gyakorlása.
Érzékszervi fogyatékoság látássérült gyermek	– Biztonságot nyújtó kiegyensúlyozott csoportlétkör. Irányított játéktevékenység. – A gyermek egyéni szükségleteinek megfelelő segítségadás. – Segítő személyzet, és a csoporton belüli tárgyak állandóságának biztosítása. – Látásneveléshez szükséges speciális eszközök (színes lámpa, hatrekeszes doboz).	Fejlettségének megfelelő óvodai feladatok otthoni gyakorlása.

Mozgásfogyatékos gyermek	– Biztonságot nyújtó, befogadó csoportlégkör. A megfelelő segédeszközök biztonságos használatának megteremtése. – A mozgásigény biztosítása lehetőségek szerint a napirend folyamán.	Tanácsadás az otthoni mozgásfejlesztéshez, a már tanult mozgásformák gyakorlásához. megfelelő segítségadás, illetve a gyermek
	– A már megtanult, begyakorolt mozgásformák, korrekciós testhelyzetek alkalmazása a játéktevékenységben és a tanulási folyamatokban. – A gyermek sérülésétől függően a tevékenységek végzéséhez szükséges idő biztosítása. – A speciális segédeszközök használatával kapcsolatos segítség elsajátítása a szakember irányításával. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	segédeszköz használatának megtanítása. Az óvoda-iskola átmenet segítése.
Beszédfogyatékos gyermek	– A gyermek beszédállapotáról való tájékozódás. – Gazdag nyelvi környezet biztosítása a játéktevékenységben, tanulásban, ismeretszerzésben. – Pozitív beszédminta nyújtása prozódiai elemek tudatos alkalmazása (dallam, hangsúly, hanglejtés, ritmus). – A beszéd-fogyatékos gyermekekhez intézett közlései mindig csökkentett formában, csökkentett beszédtempóban hangozzanak rövidített redukált formában. – Az anyanyelvi játékok beépítése a napi folyamatba. – Oldott, bizalmas, stressz mentes légkör biztosításával segíteni a beszéd-fogyatékos gyermek élményhez juttatása. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	A probléma feltárása, megbeszélése. Megoldási módok keresése, tanácsadás. Rendszeres tájékoztatás az elért eredményekről. A szülő partnerként való bevonása a terápia hatékonyságának érdekében.

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek	– Az elemi adaptív (alkalmazkodó) viselkedés kialakítása, szociális kommunikációs képesség fejlesztése. – Protetikus (akadálymentes) környezet kialakítása, vizuális eszköztár megteremtése. – Inadekvát (nem megfelelő) viselkedés megelőzése, korrekciója. Önkiszolgálás fejlesztése. – Adekvát játékhasználatra nevelés. – A gyermek tapasztalatokhoz juttatása, a percepció, adaptív viselkedés és a gondolkodás integrálása, adaptív viselkedés és munkavégzési formák elsajátíttatása. – Képes napirend tartása, PECS kártyák, ÉN - Könyv, ÉN - Napló. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása	A szülő támogatása az otthon végzendő feladatoknál. megfelelő segítségadás, ill. a gyermek fejlesztéséhez szükséges segédeszköz használatának megtanítása.
A halmozottan fogyatékos illetve középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek	– Kis lépések elvét alkalmazva, cselekvésbe ágyazottan, kellő idő biztosításával történjen. – Biztonságot nyújtó, befogadó csoportléggör megteremtése. – Alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására való törekvés. – A megfelelő játékhasználat elsajátítására való törekvés. Kognitív funkciók fejlesztésére való törekvés, amelyben kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztusokkal kísért egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	Rendszeres tájékoztatás az elért eredményekről. Éreztetjük, hogy fontos szerepe van gyermeke fejlesztésében. Tudatosítjuk, hogy eredményeket csak közös munkával érhetünk el.
A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek	– A biztonságot nyújtó, befogadó csoportléggör megteremtésével, világos szabályok megfogalmazásával az aktivitás szint egyensúlyban tartása. – Egyéni fejlesztési terv kidolgozása.	A szülő aktív bevonásával a viselkedésbeli szabályrendszer betartása.

Az integrált nevelésből adódó óvónői feladatok

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása a gyermekközösségekben, ezen belül különösen a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermek terhelhetőségénél az óvónő vegye figyelembe a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát.
- Ismerje fel, és gondozza kiemelten a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítményt.
- Törekedni kell arra, hogy a nem, vagy kevésbé sérült funkciók tudatos fejlesztésével

bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.

- A napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon a kisgyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni.
- Az óvodapedagógus értesse meg és tudatosítsa a gyermekcsoportban dolgozó dajkával, hogy kommunikációja, bánásmódja, viselkedése ugyanolyan modell értékű, mint az övé.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek optimális nevelésének érdekében a pedagógusok ismereteinek bővítése, elsősorban győgypedagógiai téren.
- A hatékonyság, eredményesség, szakszerűség és célszerűség érdekében együttműködés a szaksegítőkkal –győgypedagógus, pszichológus, logopédus, fejlesztőpedagógus.
- Szükség szerint szakvélemény, fejlesztési javaslat kérése a megfelelő szakszolgálatoktól.
- Az óvodáskor végére, a sérülés arányában a sajátos nevelési igényű gyermeket is juttassa el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés.
- Tárgyi feltételek biztosítása, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateralitást, téri tájékozódást, beszédészlelés és megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló eszközök.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére /sikerkritériumok/

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe.
- Örömmel vesznek részt a speciális foglalkozásokon.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.

IV.12. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermek az a gyermek, aki, valamint akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelveink:

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó óvónői feladatok:

1. Felkészülés a gyermek fogadására

Az óvónő felkészülése a szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is össze kell gyűjtenie, szükség esetén utána kell olvasnia. Ezek az információk hozzásegítik ahhoz, hogy jobban megérthesse a gyermek viselkedését, meghatározhassa a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait. Tanácsos ezeknek az információknak egy részét a csoportban dolgozó dajkával is megismertetni.

2. Az érkező gyermek empátiás fogadása

A migráns gyermek kezdeti viselkedését meghatározza aktuális érzelmi beállítódása és előzetes szocializációs tapasztalatai:

- A migráns kisgyermek, amikor bekerül a számára teljesen idegen környezetbe, egyedül lévőknek, kirekesztettnek érzi magát.
- Nem érti a körülötte lévő felnőttek és gyerekek beszédét, és őt sem értik a többiek.
- Fél az ismeretlentől, a változástól, a bizonytalanságtól.
- Vallási okból előfordulhat sajátos étkezési szokás, ettől úgy érzi, ő más, mint a többi kisgyerek.
- Általában a család szociálisan is rászorult, ezért a többi kis gyermekhez viszonyítva hátrányosabbnak érezheti magát.

Ezért az óvónő legfontosabb feladata:

A kezdeti időszakban a **gyermeknek érzelmi biztonságának megteremtése**. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értékékként való bemutatása szükséges a többségi gyermekek számára. A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben, a gyermekek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc - figyelembe véve valósítható meg.

A migráns gyermeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére /sikerkritériumok/

- Szívesen jár óvodába.
- A gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát.
- Szívesen játszik társaival, és a csoporttársak is keresik a társaságát.
- Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat, tömondatokat képes magyarul kimondani.

V Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai tevékenysége, szociális hátrányok enyhítése, esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Az óvodapedagógus feladata, hogy minden gyermek számára biztosítsa alapvető szükségletét, az érzelmi biztonságot. Figyelembe kell vennie a gyermekek egyéni képességét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítenie kell a tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában. A migráns gyermekek nevelése során elő kell segítenie az önazonosság megőrzését, ápolását.

A gyermekvédelmi tevékenység valamennyi óvodapedagógus feladata, amelyet az óvodavezető által megbízott gyermekvédelmi felelős hangol össze.

Cél:

1. A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki- és emberi jogainak érvényesítése.
2. Az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekek számára esélyegyenlőség biztosítása a hátrányos helyzetből való felzárkóztatással.

Feladataink:

Az óvónők feladatai:

1. Az óvodába járó gyermekek családi háttérének megismerése.

2. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet, illetve a veszélyeztetettség jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
3. Rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén jelzés.
4. Hátrányos, halmozottan hátrányos gyermekek differenciált nevelése.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

1. Nyilvántartás készítése, vezetése,/óvodások száma, 3, vagy annál több gyermekes családok, sajátos nevelési igényű gyermekek száma, csonka családban élők száma, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek száma, aránya, okai, cselekvési terv./
2. Anyagi gondokkal küzdő családok támogatására lehetőségek keresése./Szülők tájékoztatása támogatásról, segélyről, térítési díj csökkentése, alapítvány igénybevétele, ruha-, játékgyűjtési akciók./
3. Szükség szerint védőnő, családgondozó igénybevétele, együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálatl.

Hátrányos helyzetű gyermek az, akinek a jegyző a gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapította.

Ezen belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője a gyermek 3 éves korában legfeljebb az iskola 8. évfolyamán fejezte be sikeresen a tanulmányait, illetve akit tartós nevelésbe vettek.

Hátrányos helyzetre utaló jelek.

- Alacsony jövedelem, csekély bevétel /segély, nyugdíj, alkalmi munka utáni jövedelem, munkanélküliség/
- A szülők alacsony iskolai végzettsége, műveltségi-, és igény szintje.
- Szűkös, egészségtelen lakáskörülmények.
- Devian környezet. / drog, alkohol, játékszenvedély, /
- Család hiánya/válás, gyermeket egyedül nevelő szülő, állami gondozásba vett, vagy onnan kikerülő gyermek, kinevezett gyám/
- Beteg, rokkant, korlátozott szülő.

Veszélyeztetettség:

- Olyan magatartás, mulasztás, vagy körülmény miatt kialakult állapot, amely gátolja, vagy akadályozza a gyermek testi, értelmi, érzelmi, vagy erkölcsi fejlődését.
- Veszélyeztetettség utaló jelek:
- Fizikai bántalmazás, szexuális zaklatás, bűnöző életmód
- Szülői felügyelet hiánya, elhanyagoló szülői magatartás, éhezés.
- Rendkívül rossz lakáskörülmények, hajléktalanság.
- Gyakori indokolatlan hiányzás.

A veszélyeztetettség megelőzése, megszüntetése érdekében az intézmény együttműködik az orvossal, védőnővel, Gyermekjóléti szolgálattal, az önkormányzatok gyámügyi előadójával.

Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség alapvető feltétele a diszkrimináció mentesség, szegregáció mentesség, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai és társadalmi integrációja. Nevelőmunkánk során érvényesüljön az egyenlő bánásmód elve, törekedjünk a hátrányok kompenzálására.

Egyetlen gyermeket sem lehet neme, kora, származása, családi helyzete vagy bármely oknál fogva hátrányosan megkülönböztetni. Óvodánkban megvalósul a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, mely alapító okiratunkban és nevelési programunkban

megfogalmazódik.

Feladatok:

- Valamennyi halmozottan hátrányos gyermek részesüljön óvodai nevelésben.
- A halmozottan hátrányos és veszélyeztetett gyermekek óvodai szocializációja, családi életének, helyzetének figyelemmel kísérése.
- Szülők tájékoztatása jogairól (ingyenes étkezés, liszt érzékenység, cukorbeteg gyermek, krónikus betegségben szenvedő stb.) az óvodáztatással összefüggő támogatásról, szociális hátrányok kompenzálása.
- Integrációs csoportalakítás (pl: vegyes csoport)
- Igazolatlan hiányzások visszaszorítása
- Szülők munkába állását segítő nyitva tartás kialakítása.
- Indokolt esetben rendszeres családlátogatás.
- Feltételek biztosítás a kiemelt figyelmet igénylő és a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásához.
- Tanulási képességek megalapozása, egyéni kompetenciák fejlesztése, tanulási és rész-képesség zavarok felismerése, kialakulásának megelőzése.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek problémáinak korai felismerése, fejlesztésükhöz szükséges szakember megkeresése. Az egyéni haladás lehetőségének megteremtése.
- Nevelőtestületünk feladata, hogy ismerje az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat.
- Érvényesüljön a diszkrimináció mentesség, befogadó légkör.
- Nevelőtestületünk továbbképzések során mélyítse ismereteit.
- Az óvodai tevékenységek során sokoldalú, élményekben gazdag tapasztalatszerzés, differenciált fejlesztés.

Tehetséggondozás

Néhány gyermek képességei egy-egy területen meghaladja kortársaiét. A tehetséges gyermek magában hordozza a kiemelkedő képességűekre jellemző személyiségvonásokat, viselkedésformákat, érzelmi reakciókat. A tehetség képesség, motiváció, kreativitás összessége. az óvodáskorú gyermek tehetsége kibontakozóban van, gyermeki szükségleteit ki kell elégíteni, fontos az érzelmi támasz, egyenletes terhelés, arányos napirend, életmód.

A tehetség megmutatkozhat kiugró intellektuális képességekben, művészi hajlam megnyilvánulásaiban, pszichomotoros- és motoros teljesítményekben, szociális magatartásban. A játék a gyermek fő tevékenységi formája a szabadjáték keretein belül kell megvalósulnia a tehetséggondozásnak.

Az óvodapedagógus feladata:

- Ismerje fel a tehetséges gyermeket
- Biztosítson gazdag cselekvési lehetőséget melyben érvényesül a differenciált bánásmód
- Kreatív egyéni megoldások támogatása.
- Pozitív támogató értékelés dicséret
- Aktivitás biztosítása
- Nyitott támogató attitűd
- A szülőkkel való kapcsolattartás
- Elvárás az óvodapedagógusokkal szemben a jó szakmai felkészültség, vegyenek részt továbbképzéseken

VI Az óvodai élet megszervezésének elvei

VI.1. Személyi feltételek

A Tordasi Mesevár Óvodában a nevelési oktatási munkát 7 fő felsőfokú szakképzettségű óvodapedagógus, 4 fő dajka, 1 pedagógiai asszisztens végzi.

Munkánkat logopédus szakember és fejlesztő gyógypedagógus, gyógytornász segíti.

Nevelőtestülettel kapcsolatos elvárások:

Minden dolgozó tartsa szem előtt, hogy a gyermek és a szülő számára modellként állnak, ezért viselkedésükkel, beszédükkel, ápoltságukkal pozitív példát adjanak.

Becsüljék meg egymás munkáját. Törekedjenek a szép, érthető magyar nyelv használatára.

A szülőkkel őszintén, de tapintatosan beszéljék meg az esetleges problémákat és minden lehetséges segítséget adjanak meg, a gyermek egészséges, harmonikus fejlődése érdekében.

A gyermekek személyiség- és képességfejlesztéséhez biztosítsák az optimális feltételeket.

Minőségi munkavégzés szükségessé teszi számunkra a rendszeres továbbképzést, önképzést.

Mutasson követendő példát a gyermekek és a szülők számára a digitális eszközök funkcionális használatára, ezen eszközök segítségével is tartson kapcsolatot a szülőkkel.

Az igényes óvodapedagógus képes elemezni munkáját, tudja, hogy mit mivel hogyan csinál.

Az alkalmazott módszerek folyamatos figyelése értékelés és szükség szerinti módosítása.

Szükség és lehetőség szerint a folyamatos értékelő magatartás és figyelem a gyerekek folyamatos megfigyelésére épül.

Tartalma:

Szakmai látogatások, a megyei és országos szintű szakmai szervezetek.

A pedagógiai intézet által szervezett szakmai továbbképzések.

A közösségi továbbképzésen való részvétel.

A szakirodalomban az óvodai neveléssel kapcsolatos cikkek figyelemmel kísérése.

Ötletek átadása, szoros együttműködés. Társ-óvodákkal való kapcsolatápolás.

Az emberi örök értékek mindennapi megélésével személyes példamutatásunkkal kívánjuk az emberek irántunk való bizalmát megszerezni, és megtartani.

Nevelő munkájuk során törekedjenek arra, hogy neveltjeik önállóan gondolkodni tudó, kiegyensúlyozott személyiségek legyenek.

VI.2. Heti rend

A heti rend nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző tevékenységi területeken keresztül. Kivételt képez a testnevelés, sajátos feladatai, céljai, speciális eszköz és helyigénye miatt. A heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek. Valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

VI.3. Javasolt napirend Óvoda nyitva tartásától:

- Közös játék csoportszobában vagy szabadban, szabadon választott tevékenység
- Egészséges életmódra nevelés, szokásainak kialakítása, testápolás
- Tízórai
- Egyéni és mikro csoportos tevékenység
- Séták megfigyelések, irányított tapasztalatszerzés, játék a szabadban
- Munka jellegű tevékenységek

Tevékenységtartalmak közvetítése:

- Irodalmi tevékenység
- Ének-zenei tevékenység
- Rajzolás és kézimunka, barkácsolás
- Mozgástevékenység
- Külső világ tevékeny megismerése
- Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal
- Egészséges életmódra nevelés, szokásainak kialakítása, testápolás
- Ebéd
- Egészséges életmódra nevelés, szokásainak kialakítása, testápolás
- Pihenés (életkori sajátosságoknak megfelelően)
- Egészséges életmódra nevelés, szokásainak kialakítása, testápolás
- Uzsonna
- Játék, szabadon választott tevékenység csoportban vagy szabadban hazamenetelig

VI.4 .Tervezés

Nevelési terv: éves szinten negyedéves bontásban.

- Éves szinten, éves nevelési terv, tematikus terv
- Nevelési terv féléves szinten (befogadás, nyári élet)
- Heti szinten, heti tematikusterv
- Napi szinten, napirend

Tevékenységi körökhöz tartozó anyagkigyűjtés évre szólóan korcsoportonként.

Tevékenységi terv: negyedéves szinten és heti bontásban.

VI.5. Tárgyi feltételek:

A pedagógiai program megvalósításához szükséges eszközök beszerzésénél figyelembe vesszük a 20/ 2012. (VII.31.) EMMI rendelet rendelkezéseit.

VII Az óvoda kapcsolatrendszere

*„Az ember szeme annyi, amennyi tekintet
beleivódott.*

*Az ember sorsa annyi, ahány sorssal
összefonódott”*

(Rab Zsuzsa)

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Legfontosabb, legszorosabb a családdal való kapcsolat. Intézményünkben arra törekszünk, hogy a család sajátosságait figyelembe véve, a családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve, a szülőket nevelőpartnernek tekintve, velük összhangban neveljük, fejlesszük a gyermekeket.

A kapcsolattartás formái:

1. Családias hangulatú szülői értekezlet

A szülői értekezlet célja: az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő

legfontosabb témák, feladatok, programok, esetleges problémák megbeszélése. Az óvodapedagógus feladata a szülők tájékoztatásán kívül véleményük meghallgatása, javaslataik figyelembevétele. A szülői értekezlet idejéről, témájáról a csoportos faliújságon keresztül legalább 1 héttel előbb tájékoztatni kell a szülőket. A szülői értekezleten jelenléti ív írása és jegyzőkönyv készítése kötelező.

2. Családlátogatás

A családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a családi nevelés elveiről, szokásairól. A gyermek érdekében szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel együtt végzik ezt. Az első családlátogatást még kiscsoportban meg kell szervezni, később többször is, ha ez indokolt a gyermek fejlődése szempontjából. A tapasztalatokat a személyiségdossierben rögzítjük. Családlátogatásra a szülővel történő előzetes egyeztetés után kerülhet sor

3. Befogadás

A befogadás célja: a gyermek beilleszkedésének segítése. Különbséget kell tennünk a családból, vagy bölcsödéből, vagy más közösségből érkező gyermekek között. Befogadásra azért van szükség, mert minden esetben számára új környezettel, emberekkel, szokásokkal találkozik. A befogadás a későbbi közösségi életet is meghatározhatja, a biztonságot nyújtó, nyugodt, szeretetteljes, családias légkör megtapasztalásával.

A befogadás formái, lehetőségei

- Nevelési év megkezdése előtt ismerkedés
- Anyás befogadás
- Fokozatos befogadás

A befogadás lehetőségéről a szülőket a beiratkozáskor tájékoztatni kell, továbbá motiválni arra, hogy éljenek a beszoktatás lehetőségével.

Fogadó óra, egyéni beszélgetés

A fogadóórák célja: a szülők tájékoztatása a gyermekek egyéni fejlődéséről. Megtartását személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés után lebonyolítani. Ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, melyek a gyermekkel vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak, esetleg bizalmas jellegűek. A fogadóórát szülő és óvónő egyaránt kezdeményezheti.

4. Nyitott intézmény, játszónapok, közös rendezvények, ünnepek

A nyitott intézmény: a szülőknek lehetőséget biztosítani a napi óvodai életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kaphatnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről, egyúttal módjuk van társaikkal való összehasonlításra is átélhetik a szabad játék készségekre, képességekre gyakorolt hatását, a gyermek kompetenciájának fejlődését. A szülők előzetes egyeztetés után egész évben betekinhetnek az intézmény mindennapjaiba.

Közös programok

A közös programok ünnepek célja lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elveik közelítésére. A közös programok nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt megszervezett sportprogramokat, kulturális eseményeket, s az ezekre való felkészülést.

Óvoda-iskola

Egymás munkájának megismerése, a minél zökkenő mentesebb iskolakezdés biztosítása céljából folyamatos rendszeres kapcsolatra törekszünk az iskolával

Kapcsolattartás formái:

1. Iskolai nevelőkkel emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos tartása
2. Nagycsoportosok látogatása az iskolában
3. Tanítónő látogatása a nagycsoportban
4. Közös részvétel egymás némely rendezvényén
5. Elégedettség és igényfelmérés
6. Közös szakmai értekezletek

Intézményünk egyéb kapcsolatai:

- Fenntartó
- Sajnovics János Egyesített Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Oktatási Intézmény
- Hangya Művelődési Ház
- Könyvtár
- Gyermekorvos
- Védőnő
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Az intézmény esetenként kapcsolatot tart fenn a pedagógusképző főiskolákkal, továbbképzést szervező intézettel, védőnői szolgálattal.
- Pedagógiai Szakszolgálat
- Környező települések óvodái

VIII LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Az átdolgozott pedagógiai programot:

1. Véleményezte

Tordas, 2020. január 1.

.....
Szülői Közösség

2. Elfogadta

Tordas: 2020. január 1.

.....
Nevelőtestület

3. Jóváhagyta

Tordas, 2020. január 1.

.....
Óvodavezető

4. Érvényességi nyilatkozat 2020. január 1-től visszavonásig.

5. Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

6. Módosítás előírásai

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján, a nevelőtestület dönt a módosítás elfogadásáról.
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.

7. Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában, és minden csoportszobában.